

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

24 Nisan 2012 Salı

(10/136) NO.LU ÜSTÜN YETENEKLİ ÇOCUKLARIN KEŞFİ, EĞİTİMLERİYLE İLGİLİ SORUNLARIN TESPİTİ VE ÜLKEMİZİN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYACAK ETKİN İSTİHDAMLARININ SAĞLANMASI AMACIYLA KURULAN MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

24 Nisan 2012 Salı

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Üstün yetenekli ve engelli çocuklar hakkında	1:26

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:26
Fatma Nur SERTER (İstanbul)	1:2, 8:9, 10, 18:19
Tülay SELAMOĞLU (Ankara)	2, 10
Mustafa ATAŞ (İstanbul)	2:3
Dilek YÜKSEL (Tokat)	3:4
Doç. Dr. Uğur SAK (Anadolu Ü. Öğretim Görevlisi)	5:8, 9:10, 10, 11, 11:15, 15:18, 19:22, 24:25
Mehmet Emrehan HALICI (Ankara)	11, 13, 25:26
Hüsamettin ZENDERLİOĞLU (Bitlis)	11
Ahmet Duran BULUT (Balıkesir)	15, 23:24
Necati BİLGİÇ (MEB Temsilcisi)	22, 23
Temel COŞKUN (Yalova)	22:23

Açılma Saati: 15.26

Kapanma Saati: 17.26

24 Nisan 2012 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15.26

BAŞKAN: Halide İNCEKARA (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel ÖZDEN (Muğla)

SÖZCÜ: Çiğdem M ünewver ÖKTEN (Mersin)

KÂTİP: Temel COŞKUN (Yalova)

-----0-----

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, değerli basın mensupları; bugünkü konuğumuz Doçent Doktor Uğur Sak Hocamız.

Hocam, hoş geldiniz.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Hoş bulduk.

BAŞKAN – Kusura bakmayın, bir telaş, koşturmadan dolayı geç iletişime geçebildik.

Şimdi, Komisyon toplantısına başlamadan önce, perşembe günü yaptığımız Ankara Fen Lisesi ziyaretimize bir kısım arkadaşlar tatil olduğu için gelemediler, arkasından da Yasemin Karakaya Bilim Sanat Merkezi'ne geçtik. Toplantıya başlamadan önce hem Ankara Fen Lisesiyle ilgili hem de Karakaya'yla ilgili duygu ve düşüncelerini paylaşmak isteyen arkadaşlarımız varsa Uğur Sak Hocam sunuma başlamadan önce paylaşabilirsiniz.

Var mı efendim?

Buyurun Hocam.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ben, önce Sayın Komisyon Başkanına da çok teşekkür etmek istiyorum.

Ben, özellikle Fen Lisesiyle ilgili yaşadığımız süreci kısaca paylaşmak istiyorum. Oraya gitmemiz gerçekten çok doğru bir karardı. Ben, kısa bir özet yaptım oradaki izlenimlerle ilgili. 9'uncu sınıf öğrencileriyle görüştü bizim grup. Hepsi pırl pırl çocuklar. Onlara çeşitli sorular sorduk. Onların dillendirdiği şeyleri kısaca size aktaracağım. Öğrencilerin ciddi bir gelecek endişesi taşıdığını gördük. Fen lisesine giriş sınavında ilk 500'e girdiklerini ama üniversite giriş sınavında 20 binlere kadar düştüklerini ifade ettiler ki bu okulun başarısını değerlendirmek açısından çok önemli. Gelecekle ilgili endişeleri var. Bilim insanı olmak istiyorlar ancak bilim insanı olmanın ekonomik açıdan onlarda yaratacağı sorunları ve uzun süren bir eğitimi göze alamadıkları için çoğu geleceğini doktor ve mühendis olarak belirlemiş. Yurt dışında okumak isteyenler var ama bu konuda maddi sorunları olduğunu ifade ediyorlar. Ders programlarının tek tip olmasından, esnek olmamasından, yurt dışıyla uyum sağlamamasından şikâyet ediyorlar. Özellikle MIT ve RSI programının uygulanması gerektiğini söylediler. Okulda bir bilgisayar eğitimi almadıklarını söylemeleri beni çok şaşırttı. Eğitim teknolojileri dersinin konulmasının yararlı olacağını söylüyorlar. İkinci yabancı dilin çok zayıf olduğunu, özellikle Rusça ve Çince gibi derslerin günümüz açısından çok önem taşıdığını ve iyi öğretilmesi gerektiğini düşünüyorlar. Üniversite giriş sisteminin oradaki çalışmaları açısından uyumlu bir sistem olmadığını, özellikle laboratuvarlarda proje çalışmalarını engellediğini söylüyorlar ve bu konuda farklı bir yaklaşımın benimseneceği umudunu taşıyorlar.

Ayrırcı 4+4 sistemiyle getirilen katsayı düzenlemesinin fen liseleri gibi son derece üstün nitelikte ve zor not alınan okullar açısından bir haksızlık yarattığını düşünüyorlar. Fen liselerinin ayrıcalığının giderek kaybolduğuna ve deneysel çalışmaların giderek azaldığına inanıyorlar.

Sanatta yetenekli öğrencilere rastladık sınıfta. Bu öğrenciler sanatsal yeteneklerini geliştirecek ortamın okul tarafından sunulmadığını belirttiler. Bilim olimpiyatları onlar için çok önemli ama buraya katılımda ekonomik bakımdan kendilerine destek olunması gerektiğini düşünüyorlar.

Onun dışında, okulun fiziki koşulları hepimizi dehşete düşürdü, çok üzdü. Laboratuvarlar son derece bakımsız, eski. Biyoloji laboratuvarında üç yıldır üniversiteye hazırlıkta biyoloji soruları sorulmadığı için proje üretilmemiş. Diğer laboratuvarlarda kullanılan malzemeler, örneğin kimya laboratuvarında, 1965'te yapılan Amerikan yardımından kalmış.

Okulun sürekli bir güvenlik hizmeti olmadığını, bu nedenle yurttan kalan öğrencilerin kendilerini gece güvensiz hissettiklerini söylüyorlar. Okul en son bir buçuk yıl önce Eğitim Teknolojileri Genel Müdürü tarafından ziyaret edilmiş. Derslikler bodrum katında,

camlar yukarıda ama karartılmış, karanlık. “Bu da kasten yapılmış.” diyorlar ama biz anlayamadık açıkçası. Bahçe çok bakımsız, spor alanları yetersiz mi desem, var ama yok mu desem bilemiyorum.

Okulun elektrik tesisatı, su tesisatının çok eskimiş olduğunu gördük. Yağmurda tavanların aktığını saptadık. Hizmetli personel sayısının çok yetersiz olduğunu gördük. Okulun öğrenci sayısı 250 iken 50 hizmetli personel varmış. Bugün öğrenci sayısı 450, hizmetli personel sayısı sadece 10. Yurt koşullarının çok yetersiz olduğunu, küçük odalarda ranza şeklinde 4 öğrencinin barındığını gördük. Ders çalışmak için bir etüt odasının olduğunu söylediler. Etüt odasını görmek gerekiyordu gerçekten. Okulu kaderine terk edilmiş ve giderek çürüyen bir eğitim abidesi olarak bulduğumu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Tülay Hanım.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Fen Lisesi ve Yasemin Karakaya’ya yaptığımız ziyaret için teşekkür ediyorum bu çalışma için çünkü Fen Lisesinin bütün alanlarını gezmemiz belki mümkün olmazdı, bu şekilde oldu. Fen Lisesinin şu an amacına uygun olarak davranmadığını görüyorum. Bunda belki eğitimci sorununun ve yönetici sorununun çok daha ön planda olduğunu düşünüyorum çünkü bir okulu organize etmeyi ya da laboratuvarı...

BAŞKAN – Neleri gördün onları, tak tak girsin kayıtlara.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Özellikle laboratuvarın hiç olmaması yani biz baktığımızda biyoloji laboratuvarı, fizik ve kimya laboratuvarı mekân olarak var ama aktif olarak olmadığını gördük.

BAŞKAN – Yani çalışmıyor, laboratuvar çalışması yapamıyor Fen Lisesi öğrencileri.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Kesinlikle. Yani bundan büyük ihtimalle altı ay önce de hiç yapmadılar, bir yıl önce de yapmadılar çünkü çalışan laboratuvar kendini orada bıraktığı bir izle belli eder. Bütün dolap ve çekmecelerin tamamının boş olduğu bir laboratuvarı yani ne kimyasal madde ne teknik madde ne bir kâğıt kalem vardı yani kesinlikle yıllardır çalışmıyor. O görüntüyü veren bir laboratuvarı.

Sınıflar içerisinde de sınıfların ve okulun bu mimarından kaynaklandığını söyledikleri, müdahale olamayacağını söyledikleri bir yapı vardı ama bu ne kadar doğrudur bilmiyorum çünkü çocukların o okula herhangi bir katkısının olmadığını gördük, hiçbir yerinde çocukların izi yoktu yani binayı görüyorsunuz ama sınıfta çocukların izi yoktu. Yani içeride bir tane -ne denir- bir pano yoktu ki çocuklardan bir iz olsun. Bütün sınıflar da böyleymiş. Aynı şekilde okulun tüm koridorları için de geçerli. Türkiye’nin herhâlde Atatürk köşesi olmayan tek lisesi. Ben öyle yorumluyorum. Biraz abarttım belki ama inanın böyle.

Müzik ve spor laboratuvarı dediğimiz alanların de kullanılmadığını gördük. Şunu da öğrendik, piyona dışında zaten hiçbir müzik aletleri de yokmuş, öğrenciler kendileri alıyorlarmış ama müzik çalışması yok olarak görünüyor. Oradaki çocukların bilim adamı olarak bu dönem içinde yetiştirildiğini düşünemedim yani o sonuca baktığımızda.

Yatakhaneler, yatılı okul olmasından kaynaklanan yatakhane ihtiyacı var ama okulun yatakhaneleri de çocukların huzurla ve mutlu olarak çalışabilecekleri etüt odaları yok. Onun dışında, odalar için de çok keyifli diyemeyiz yani çocukların, hem genç kızların hem delikanlıların ruh sağlığı için de çok keyifli ortamlar olmadığını düşünüyoruz.

Çocuklarımızla konuştuğumuzda çocukların gelecekle ilgili çok net hedefleri olmadığını gördük, birkaç okul ismi dışında mesleki branş diye herhangi bir talepleri yoktu, çok da farkında değillerdi. Yani bu çocuklarımız neye göre seçecekler ve seçtikleri bölümde mutlu olabilecekler mi? Pek zannetmiyorum ama bir gruba yazık etmiş diye düşünüyorum.

Yasemin Karakaya için de, Başkanım, çalışmalar çok güzeldi ama bu çalışmaların oradaki öğretmenlerin ya da ekibin hazırladıkları çalışmalar olduğunu öğrendik. Yani tüm BİLSEM’lerde aynı çalışmalar yokmuş, herkesin becerisine, başarısına göre.

BAŞKAN – Biz gördüğümüzü konuşalım, onların kanaatleri bizi ilgilendirmiyor.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Gördüğümüz oldukça iyi, öğrencilerin de çok keyifli olduklarını gördük, mutlularını çocuklar da.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Mustafa Bey, buyurun.

Kısa kısa ne olur...

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli üyeler, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de hemen perşembe günü yaptığımız ziyaretle ilgili bir iki hususu paylaşmak istiyorum tutanaklara geçmesi açısından. Ankara Fen Lisesine giderken çok büyük bir hayalle gitmişim ama çıkarken hayallerimin yıkıldığını göreyek çıktım. Bir defa bunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Şimdi, okula ben fiziki mekânı itibarıyla baktığım zaman, 120 dönüm arazi üzerine Ankara'nın en güzel noktasında kurulmuş, 1964 yılında kurulmuş bir okul. Kırk sekiz yıl geçmiş aradan ama 1964'te kurulduğu hâliyle, belki o hâlini bile muhafaza edememiş bugüne kadar. Fiziki mekânlar açısından okulun tamamının fiziki mekânı bir defa Anadolu'daki sıradan bir okuldan daha kötü. Laboratuvarlarına girdik, fizik laboratuvarı, kimya laboratuvarı, biyoloji laboratuvarı, en son müzik odası herhâlde antika diyebileceğimiz bir tanımlamayla ancak tanımlanabilecek bir pozisyondaydı. Her taraf toz toprak, kırılmış, dökülmüş, terk edilmiş bir hâlde. Lavabolar... Tabii ben bunların hepsinin fotoğraflarını çektim, sergi bile yapmak istiyor canım. Yani bir sergi yapıp da şöyle âleme, insanlara bir ibret olsun diye içimden de geçiyorum.

Spor alanlarıyla ilgili, yatakhaneleriyle ilgili... Bir defa yatakhane koridorunda göp kovaları var. Böyle bir rezalet olmaz. Bu Türkiye'nin en başarılı öğrencilerinin geldiği bir okulda fiziki mekânları, yatakhane, etüt odaları yani müzik odasının tavanı çökmüş ya, tavan. Rezalet bir şey! Bir tahta vardı orada, herhâlde otuz kırk yıldan beridir notaların işaretlenip de tozlarıyla beraber durduğu bir tahta. Sadece bir görselliği var, başka bir şeyi yok. Böyle bir pozisyon.

Tabii benim dikkatimi çeken bir şey var. Okul idarecileri, bugüne kadar herhâlde kırk sekiz yıldır bu okul mezun veriyor, kırk sekiz yıllık bir mazisi olmasına rağmen, Türkiye'nin en yetenekli çocuklarının veya en başarılı çocuklarının okuduğu bir lisede bugüne kadar kaç kişi mezun verdi ve bu mezunlar neredeler acaba? Ben inanıyorum ki dünyanın veya Türkiye'nin en popüler yerlerinde bunlar hizmet veriyorlardı şu anda ama maalesef bunlarla ilgili bile bir envanter tutulmamış.

Şimdi, maddiyattan bahsediyoruz. Orada tamamen bir beceriksizlik var, bir yönetimsizlik var. Sadece mezunlarını bir araya getirip de içinden üç beş tane gönüllüyü o laboratuvarları tefriş noktasında talepler olsaydı bugüne kadar bu sorunlar çözüldü diye düşünüyorum ama bunu dahi beceremeyen yöneticilerin mutlaka bir sıygaya çekilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Burada tabii şunu da ifade etmekte fayda var.

BAŞKAN – Yeter, öldürdünüz okulu.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Bitiyorum.

Yerel yöneticilerimizin denetimsizliklerinin sonucudur bu. İlçe millî eğitim müdürü, il millî eğitim müdürü, kaymakam, vali, hepsi sorumlu, bakan, hepsi sorumlu, sorumsuz hiç kimse yok. Zincirleme hepsi birbirinden sorumludurlar diye düşünüyorum. Bunun da özellikle kayıtlara geçmesini talep ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Çok kısa keseceğim Sayın Başkanım.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bari olumlu bir şeyler söylemeniz.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Yok.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Çay kahve içmediniz mi?

BAŞKAN – Bizden öncekiler çok çay kahve içerek vakit geçirdikleri için Hocam...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Doğru, bunlar görünmemiş.

BAŞKAN – Biz gitmişken çalışalım istedik çünkü sabah yürüyüş için kullananlar orayı, çay kahve içmek için yeşillikleri kullananlar çok olmuş. Biz ona vakit buladık gerçekten.

Buyurun Dilek Hanım.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Ben özür diliyorum. Bir vakit eğer uygun görürseniz çektiğim fotoğrafların hepsini burada slaytla sizlere sunmak isterim.

Teşekkür ederim.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Başkanım, benim de, fiziki mekân olarak aynı tespitleri hep beraber gördük, belgelerini de Mustafa Bey zaten çekti, onları söylemeye gerek yok ama bir şeyi dikkat etmek için belirtmek istediğim bir nokta var. Lise son sınıf öğrencilerinin dershanede olduğunu gözlemledik. Türkiye'nin 1'incilerinin tercihiyle gidilen bir okulda hâlâ çocukların dershaneye ihtiyaç duymasını çok manidar niteliyorum.

BAŞKAN – Sarp Hocam, duyuyorsun değil mi bunları? Sana anlatıyoruz bak, biraz sonra...

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Bu özellikle politikalar belirlenirken incelenmesi gereken konulardan birisi.

Bir diğer konu da öğrencilerin öğretmenlerle aralarındaki diyaloga baktığınızda, çocukların taleplerini karşılayacak maaşlı hocaların olmaması da öğrencilerin bire bir yaptığımız sohbetle iletildiği notlardan birisi. Yani orada bulunan öğrenciler gerçekten çok başarılı ama otuz yıldır, otuz beş yıldır aynı okulda öğretmenlik yapan, neredeyse çocuğunu da kendisi mezun eden öğretmenlerin olduğu bir okuldan bahsediyoruz. Bu anlamda yine eğitim politikaları belirlenirken bu tarzdaki okullarda öğretmen seçiminde, belki bilim sanat merkezlerdeki öğretmen seçiminde dikkat edilen kıstaslar dikkat edilmiş olsa çocukları şevke getirecek, motive edecek bir yapı oluşur diye düşünüyorum. Çünkü oradan Bilim Sanat Merkezine geçtiğimizde orada öğretmenlerin coşkusunu gördük, enerjisini gördük, çocuklarla beraber hayal dünyasında açtıkları yelkenleri gördük ve çocukların motivasyonunu gördük. Aynı motivasyonu ülkemizde fen lisesi gibi çok başarılı öğrencilerin eğitim gördüğü eğitim kurumlarında da yakalanması gerekir diye eklemek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben de çok teşekkür ediyorum. Maaşlı böyle yani insan başka şeylerden bahseder ama araştırma komisyonlarının maksadı zaten doğruya varabilmek, doğruyu konuşabilmek. Bizi çok üzen bir şeydi, belki arkadaşlar fark etmedi yani arka tarafa geçtim ağıladım, o kadar sınırlarım bozuldu çünkü kimya laboratuvarında 1960 küsurlardan bahsedilen laboratuvar malzemeleri ile fizik laboratuvarında elektrik kaçığının...

Bakın, Ankara'dan bahsediyoruz, başkentten bahsediyoruz, Ankara Fen Lisesinden bahsediyoruz yani herhangi bir yerden değil, Ankara'dan bahsediyoruz. Ankara'da buysa herhâlde bundan sonra görevlerimizin elini öpmemiz lazım.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Anadolu'da böyle değildir.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – Anadolu'dakiler çok iyi.

BAŞKAN – Evet, bu Ankara'nın gerçekten yani anlatılması mümkün değil.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Ama bunun sebebi nedir?

BAŞKAN - Onu konuşacağız şimdi.

İlk 500 çocuğu sanki oraya tutmuşlar, altlarına da bir ateş yakmışlar, yok edelim diye bir şey yani değil mi? Başka bir izahı var mı bunun? Hani bu çocuklar başka bir yere kaçmasınlar, biz burada hepsini birden imha edelim diye, görüntü o.

Bakın, yarın, özellikle arzu ettim, Sincan Çocuk Cezaevine gideceğiz. Ben, iki dönem suça itilen çocuklar ile mağdur çocukları çalıştım. O çocuklar üzerinde yaptığımız çalışmalar çok iyi sonuçlar verdi. Belki yöneticileri daha hassas, daha bir eleştirilere açık ve kendilerini değiştirebiliyorlar ama bizim burada gördüğümüz cezaevi kireci gibi boyanmış duvarları yarın inşallah görmeyeceksiniz orada. Biz, orada çocuklar iki ranzalıyken itiraz ettik, olmaz dedik. Pozanti'de biliyorsunuz kıyameti kopardık, onları tek odalı yerlere almak için Ankara'ya getirdik fakat burada kaç metrekaresi, metrekaresi aklım yoktur benim.

DİLEK YÜKSEL (Tokat) – 10 metrekaresi.

BAŞKAN – 10 metrekaresi yerde 4 çocuk, genç insanlardan bahsediyoruz, olmayan etüt odasından bahsediyoruz yani şaka gibi, rüya gibi.

Şimdi, bunun sebebi ne dersiniz Hocam? Sebebinin de konuşalım. Bunların katili 657 çünkü beceriksiz ve yönetemeyen adamı yerinden kılmak gibi bir şansınız yok, kılmadığınız zaman on gün sonra görev gelir. Bu aslında bireysel becerikli ve çalışan insan için olması gereken bir şey tabii ki yani emeğin hakkını korumak adına çok ama o çocukların hukukunu ve hakkını kim koruyacak o zaman?

Şimdi, ben, okuldan şunları istedim: Onu söyledik, bunu söyledik, o dilekçeyi yazdık dediler. Bugüne kadar hangi yöneticilerin bu eksiklikleri Bakanlığa bildirdiğini, liste istedik yazıları, eğer başına bir şey gelmezse onları istedik. Kaç kere Millî Eğitim Bakanlığına yazı yazmışlar bu ihtiyaçlarını belirtecek?

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Okul müdürleri ile yöneticileri vardı değil mi?

BAŞKAN – Okul müdürüne vekâlet eden 6 müdür yardımcısı vardı.

Şimdi şöyle Hocam: Yani bu memuriyet içinde elinizi bir yere değdiğinizde ilişkili, ilintili, o oraya bağlı, efendim, sağ tarafı falan yere bağlı, sol tarafı falan yere bağlı, ön tarafı falan yere yani kafanız karışıyor bir sistemin içine girdiğiniz zaman. Hani nerede tutsanız, bir bakıyorsunuz ki insanlar da haklı çünkü oraya gitmiş ama çöp kutusunu salonda bırakmak bir görgü işi tabii. Bunun parayla pulla falan bir alakası yok.

Bakın, ondan sonra da Karakaya'ya gittik. Anlatıyor, ne yapıyor? Yani istedim diyor, talep ettim diyor, söyledim diyor, orayı, küçücük bir mekânı o çocukları mutlu kılacak bir yönetim başarısı göstermiş.

Şimdi, eğitimin gerçekten yönetici problemi var. 50 bin tane okul yönetimi var, aynı kaynakla okulunu saraya dönüştürmüş okullar da görebiliyorsunuz, bu hâle getirmiş. Ama burası şöyle bir şey yani anlamak niye mümkün değil? Biz bu komisyonda, işte biraz sonra Hocam anlatacak, yeteneklerimizi bulalım. Niye? Yok etmek için mi bulacağız o zaman? Değil mi? Eğer bunları beceremeyeceksek, bu çocukları eğitemeyeceksek bunu mutlu kılamayacaksak... Çocuklara çok basit bir soru soruyorum, sizden önce mezun olanların başarı grafiklerini sizle... Bu en büyük motivasyonlardan birisidir bir öğrenci için ama 10 çocuktan sorduğum 9'u "İngilizce tıp okuyacağım." dedi çünkü onun başarısını en üst seviyede gösteren tek ölçek var, o. Mail adresimi yazayım dedim, dedi ki "Efendim, biz tebeşiri kendi cebimizden aldığımız için tebeşiri de bugün alan arkadaş gitti." Sınıf tebeşirsiz. Hâlbuki biz cezaevindeki çalışmalarımızla o çocuklarımıza ayda 1,5 milyar lira kaynak aktarıyoruz ve yarın göreceksiniz tuvaleri var yani resim odaları var, futbol odaları var yani o mukayeseyi yapalım diye. Çünkü aynı kurumların hepsi özel eğitime bağlı ve bir de Adalet Bakanlığına. Demek ki Adalet Bakanlığının duyarlılığı Eğitim Bakanlığının duyarlılığını biraz aşmış gibi gözüküyor. Atıl kapasite yani çocuklara gerçekten çok üzüldük.

Peki, burada bunu keselim, kötü bir örnekti. Tabii gerekli yerlere bu arada konuştuk, söyledik. Sadece siz değil bir sürü arkadaş fotoğraflarını çekti, ilgili yerlere de bildirdik. Herhâlde süreçte gerekeni yapacaklardır. O çocuklar bence mahkeme açabilirler yani hayatlarına tecavüz var o çocukların bir kere, yok edilen hayatları var, geriletilen zekâları var. Ya kafasına birisi vursaydı kızmayacak mıydık onlara? Yani ille kafasına sert bir cisimle mi vurmak... Vurulmuş zaten çocukların hayatlarına. Hakkımız var mı böyle bir şeye? Hem sınavlarda set vurulmuş hem davranışlarda hem badana boyada, her tarafta maalesef o... İnşallah bu komisyon çalışmaları nihayetinde bir adım atma şansımız olur.

Evet, Hocam, söz sizin.

Komisyonumuzun başlığı şöyle: Çocukların tespiti, eğitimi ve istihdamı.

Hem sizi tanıyalım hem de sohbe başlayalım.

Buyurun.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Ben, öncelikle milletvekillerimize ve Komisyonumuza çok teşekkür etmek istiyorum.

Büyük bir farkındalık, gündem yarattınız aslında Türkiye’de. Televizyona çıkan haberlerle, milletvekillerinin, Meclisin bu işe el atması, belki Bakanlığın işe el atmasından daha önemli olarak görüyorum.

İşte alanda, üstün yeteneklilerin eğitiminde yaklaşık on iki on üç yıldır çalışıyorum ama bu kadar büyük bir gündem yaratacağını da açıkçası sanmamıştım ama o farkı yarattığına inanıyorum.

BAŞKAN – Ekibe baksana Hocam, hepsinin pırıl pırıl gözleri.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Evet, kesinlikle. Herkes de çok ilgili, onu da gördüm, ayrıca mutlu oldum. O nedenle pozitif bir değişimin yaratılacağına inanıyorum kesinlikle o konuda. Umut ettiklerimiz umarım gerçekleşir.

Ben, Anadolu Üniversitesinde öğretim üyesiyim, Özel Eğitim Bölümünde, Üstün Zekâlıların Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanım, 2005 yılından beri oradaydım. Daha önce yurt dışında üstün zekâlıların eğitimi alanında yüksek lisans ve doktora yapmıştım.

Şu anda orada yüksek lisans, doktora programlarımız var. Buna ilaveten üstün yetenekli çocuklar için yürüttüğümüz program var, üniversite kampüsü içinde hafta sonları ve yaz programlarımız var. ÜYEP olarak geçiyor kısaca. Kısaca benim hakkımda bunlar diyebileceklerim.

Eğer herhangi bir sorunuz yoksa kısaca dünyada neler yapılıyor üstün yetenekli çocukların eğitimi konusunda, buna ek olarak Türkiye’de neler yapılıyor, bizim eksiklerimiz nelerdir, sorunlar nelerdir, benim önerilerim en azından nelerdir, o konulara değinmek istiyorum izninize.

BAŞKAN – Buyurunuz.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Genel olarak bir genel duruma bakacağız, kavrama bakış açımızı biraz tekrar geri plana attım. Üstün zekâ, üstün yetenek diye konuşuyoruz ara sıra ama bir ayırım var mı, o da çok önemli. Hem tanılama da hem program geliştirmede önemli bir kavram ama şu an için ona değinmeyeceğim. Eğitim modelleri dünyada ve Türkiye’de, tanılama modelleri dünyada ve Türkiye’de ve diğer birkaç başlık var alt başlıklar ve bu konudaki önerilerim olarak devam etmek istiyorum.

Dünya genelinde baktığımızda, aslında birçok farklı eğitim programı görüyoruz üstün yetenekli öğrenciler için dizayn edilmiş. Benim en azından taramalarımda ortaya çıkarabildiğim 27 farklı türde eğitim programı var. Mesela özel okuldan okul içinde okul programına, oradan özel sınıftan, erken özel sınıf, kısmen özel sınıf, XYZ sınıfları ki bunlar zamanla terk edilmiş, 1960'ların modelleri gerçi ama hâlâ bazı yerlerde uygulanıyor. Derse dayalı sınıflar, onur sınıfları, ileri yerleştirme sınıfları, karma sınıflar. Eğer isterseniz, dilerse bu bunlar üzerinde kısa kısa da değinebilirim ama açıkçası o kadar çok madde var ki onların içini açmak bayağı vakit alır yani bugünü burada harcamamız gerekecek aksi hâlde. Destek odaları, normal sınıf içinde eğitimler var, 13, 14 ve 15'inci maddelerde gördüğümüz, normal sınıf içinde benzer yetenek grupları, karışık yetenek grupları oluşturabiliyoruz. Yine çok düzeyli gruplar oluşturabiliyoruz. Daha sonra çocuğu hızlandırma açısından baktığımızda erken başlatabiliyoruz ki son örneğin çalışmalar var yaşı erken erkene alınması, beşe alınması gibi belki üstün yetenekli çocuklar için ideal bir yaklaşım olabilir orada, normal çocuklar için değil de üstün yetenekliler için. Sınıf yükseltme, Türkiye'de çok sınırlı düzeyde uygulanıyor, sadece bir sınıf atlatabiliyorsunuz çocuklara. İkili kayıt yaptırabiliyoruz, üstten ders aldırabiliyoruz, sınavla ders geçebiliyor, üniversiteye erken başlatabiliyoruz.

Yaz okullarımız, hafta sonu okullarımız, hafta sonu programlarımız, üniversite programlarımız, Uluslararası Bakalorya Programları ve mentörlük programları şeklinde baktığımızda 27 farklı türde programla karşılaşıyoruz dünya genelinde. Bu yirmi yedi farklı programın tamamı Amerika Birleşik Devletlerinde hâlen uygulanıyor, eyaletinden eyaletine, şehirden şehre farklılık gösterebiliyor.

Türkiye'ye baktığımızda ise ilköğretim düzeyinde okul sonrası programı olduğunu görüyoruz. Bilim Sanat Merkezinden konuşuyordunuz. Bilim sanat merkezleri var Türkiye'de çeşitli yerlerde, altmış küsur ilde sanırım.

Yine üniversite programı, buna örnek olarak bizim Anadolu Üniversitesinde yürüttüğümüz ÜYEP programı var.

Karma sınıf modeli uygulanıyor. İstanbul Üniversitesindeki akademisyen arkadaşlarla Beyazıt İlköğretim okulundaki eğitimcilerin iş birliğiyle yürütülen bir karma sınıf modeli var ki burada da her sınıfta 24 öğrenci, 12'si üstün yetenekli, 12'si normal öğrenci olarak bir program yürütülüyor.

Bir de özel sınıf modeli uygulanıyor. Özel sınıf devlet okullarında değil ama İstanbul'da sanırım beş veya altı özel okulda özel sınıf uygulanıyor. Tamamen tanılanmış üstün yetenekli öğrencilerden oluşan özel sınıf modelleri var.

Lise düzeyinde ise özel okul modellerimiz var. Bunlar işte fen lisesini konuştuk, sosyal bilimler, güzel sanatlar liseleri ve ayrıca TEVİTÖL dediğimiz Gebze'de bir özel okul, vakıf okulu bulunuyor üstün yetenekli öğrenciler için baktığımızda.

Bu şekilde değerlendirdiğimizde lise düzeyinde aslında yapısal olarak ya da yönetsel olarak üstün yeteneklilere yönelik okullarımız, yapılandırma aslında yeterli, benim kanaatim bu, aslında yeterli. Fen liseleri var, güzel sanat liseleri, daha çok özel yeteneklere yönelik programlar olduğunu görüyoruz. Sonrasında yine güzel sanatlar liseleri, sosyal bilimler gibi spor liselerimiz var ancak bahsettiğiniz gibi ortaöğretim düzeyinde içerikte sorun var, programın yönetilişinde, içeriğin kalitesinde. Mesela, Türkiye'de bir süredir Güney Kore'deki fen lisesi modelini incelemeye çalışıyor. Daha doğrusu, oradaki üstün yetenekli programlarını inceliyor acaba model alabiliriz mi diye. Aslında biz onlardan daha iyiyiz, yönetsel olarak daha iyiyiz ama soru şu: Bizde 138 –son rakam galiba- fen lisesi var. Onlardan daha önce başladık fen lisesini kurmaya, 1960'larda başladık. Güney Kore daha sonra başladı. Sadece şu anda 17 tane fen liseleri var ama kalite olarak karşılaştıramazsınız fen liselerini. İşte bahsettik, laboratuvar bomboş. Sorun orada kaynaklanıyor. Ama ilköğretim düzeyine indirdiğimizde büyük sorunumuz bizim orada, üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda ortaöğretimde değil, daha doğrusu ortaöğretimde kalite sorunu var, ilköğretimde ise yapılanma sorunu var.

Baktığımızda, okul sonrası program BİLSEM'e şu anda devam eden öğrenci sayısı mesela –burada var mı bakalım- 11 bin civarında BİLSEM'e öğrenci devam ediyor. Üniversite programı ÜYEP topu topuna 100 tane öğrencimiz var ya da karma sınıf Beyazıt İlköğretim Okulu her sınıf düzeyinde sadece 12 öğrenci var. Özel sınıf İstanbul'da bazı özel okullarda. 70 milyonluk ülkeyi düşündüğünüzde parmak sayısı kadar ilköğretim düzeyinde programımızın olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle, esas sorun noktasının ilköğretimde oluştuğunu, yapılanma sorununun ancak lise düzeyinde, ortaöğretim düzeyinde ise kalite sorununun ortaya çıktığından bahsedebiliriz. Bu konu başlığına tekrar döneceğim, sadece öncelikle bir göz atalım diye tek tek geçiyorum bunları.

Yine dünya genelinde uygulanan tanılama yöntemlerine baktığımızda, bireysel zekâ ölçeklerinin –ki önceki mutlaka gelen konuşmacıların da söylemiş olduğuna inanıyorum- işte Wechsler zekâ ölççeği gibi, Stanford-Binet zekâ ölççeği gibi ya da daha birçok zekâ ölçeklerinin kullanıldığını, grup zekâ ölçeklerinin, akademik başarının, yaratıcılık ölçeklerinin, performans dayalı değerlendirmelerin, dosya değerlendirmelerin ve önerilerin üstün yetenekli öğrencilerin tanılanmasında dünya genelinde kullanılan yöntemler olduğunu görüyoruz.

Türkiye'ye baktığımızda ki buna geleceğiz ama mesela bir örnek verdim orada. Amerika'da Arizona'da 24 farklı ölçek kabul edildiğini görüyoruz, 24 farklı ölçekte öğrenci herhangi birinde belirli bir barajı ya da üstün yetenek sınırını aştığında üstün yetenekli olarak kabul ediliyor ve devletten ya da özel kurumdan hizmet alma hakkını elde edebiliyor. Öyle bir durum söz konusu.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Nasıl alma yani maddi bir destek...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Eyaletten eyalete değişiyor Amerika Birleşik Devletlerinde. Örnek olarak veriyorum, mesela Arizona eyaletinde üstün yetenekli öğrenci için devletin her yıl -beş altı yıl öncesinden bahsediyor- 2.500 dolar civarında okula ek ödenek veriyor. Eğer diyelim ki bir okulda 10 tane üstün yetenekli, tanınmış üstün yetenekli öğrenci var ise o okula özel olarak devlet aylık 2.500 dolar her öğrenci için ek ödenek veriyor onların eğitimleri için harcansın diye. Böyle bir yaptırım var. Tabii ki oradaki sistemle buradaki çok farklı, oradaki aileler çok güçlü -ki buna değineceğiz- eğitimciler çok güçlü, örgütlenmeyi çok iyi sağlıyorlar. Aynen Türkiye'de diğer özel eğitim gruplarında olduğu gibi, örneğin zihin engelli ya da başkalarına devlet destek verebiliyor ama üstün yeteneklilerde bu yok ki özel eğitim grubu içinde kabul edildiği hâlde. Amerika'da yasalarla bu garanti altına alınmıştır, üstün yetenekli öğrenci, tanınmış bir öğrenci var ise devlet belli bir ona ödenek ayırmak zorundadır.

BAŞKAN – Adalet Bakanlığındaki arkadaşlar, bir de Planlamadaki arkadaş, bunlar özellikle sizi ilgilendiriyor bu kısmı.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – O nedenle, dikkat ederseniz, 27 farklı program türünün isimlerini verdim ve bunların tamamının Amerika'da uygulandığını söyledim çünkü devletten bir şekilde destek alabiliyorlar bu programa. Okul herhangi bir program türünü açabiliyor ve bunun karşılığında tanınmış öğrenciler de var ise ekonomik desteği alabiliyor.

Yine baktığımızda, Türkiye ve diğer ülkeleri tanılama açısından yüzdelik olarak karşılaştırdığımızda burada büyük bir sorunla karşılaşılıyor. Mesela ABD'de üstün yeteneklileri tanılamada -yüzdelik olarak- eyaletine göre yüzde 2 ile yüzde 10 arasında değişiyor. Yani herhangi bir zekâ ölçeği olabilir veya yetenek testi olabilir veya yönteminiz ne olursa olsun bazı eyaletler çok konservatif bir dilim kullanırken bazıları daha liberal davranabiliyor çünkü potansiyeli hedefliyorlar, sınırlayıcı değil, potansiyeli ki baktığımızda da gerçekte bizim amacımız, üstün yetenekli öğrencileri tanılamak amacımız, gelecekte, nedir, yön verebilecek, başarabilecek insanları eğitmek olduğuna göre değerlendirdiğimizde aslında yetişkin iken başarılı olan insanların hepsi yüzde 1'den, yüzde 2'den çıkmıyor, yüzde 15'ten, yüzde 20'den çıkanlar da var. Bu mantaliteyle yaklaştıklarında eğer bizim ekonomik gücümüz yüzde 5'e yetiyorsa yüzde 5, yüzde 6'ya yüzde 6 olarak bakıyorlar.

Mesela Körfez ülkelerine bakın -ki ekonomik olarak daha iyi ülkelerdir- yüzde 10'a kadar indirmişlerdir. Güney Kore'de yüzde 2'ye kadar yüzde 4'e getirmişlerdir, 2013 hedefleri ise yüzde 5'tir. Aşamalı, stratejik olarak gidiyorlar, daha aşağı çekmeye başlıyorlar. Potansiyel öğrencileri bulmaya, daha sonra, programa aldıktan sonra bu öğrencileri program içinde bazı öğrenciler zaten doğal seleksiyonla döküleceklerdir yani programı götürebilenler, amaçları örtüşenler ki fen lisesinde olduğu gibi bazı öğrencilerin aslında fen lisesi kariyer hedefi yok ama bir şekilde zorlanıyor, anne-baba tarafından zorlanıyor, oraya gidiyorlar, bazıları orada başarısız oluyor. Onunla karşılaşabiliyoruz. Bu tür öğrenciler sistem tarafından bir şekilde elenecektir. Daha sonra kalburun üzerinde gerçekten ileride başarılı olabilecek öğrenciler kalacaktır. Sistemin bir şekilde elemesi gerekiyor biz potansiyel öğrencileri aldıktan sonra.

Türkiye'ye baktığımızda, aslında dünyadaki en konservatif dilimi uygulayan ülkelere bir tanesi Türkiye bu anlamda. Hatta tabii ki mantıksal olmayan şeyler de var. Örneğin Yeni Zelanda'da yapılan uygulama, okuldan okula değişiyor örnek olarak. Bir okula gidiyorsunuz A ölçeğini kullanıyorlar, baraj olarak yüzde 5 diyorlar; başka bir okula gidiyorsunuz B ölçeğini kullanıyorlar, baraj olarak yüzde 10 diyorlar. Tabii ki bu ülke genelinde sorunlar yaratıyor çünkü A okulunda üstün yeteneklisiniz, örneğin tayininiz çıktı, bir yere gittiniz, B okuluna başvurduunuz "Hayır efendim, buraya kabul edilemezsiniz, üstün yetenekli değilsiniz." gibi bir yanıtla karşılaşabilirsiniz. Bu da standart olmaması nedeniyle sorun yaratmakta bu alanda.

Evet, mesela yine örnek vermek istiyorum karşılaştırma olarak "ABD'de eyaletlere göre üstün yetenekli öğrenci tanıları" demişim. Sadece üç eyaleti ki en büyük eyaletler bunlar, çalışma yapan eyaletler- Arizona, California, Teksas. İlköğretimdeki ve ortaöğretimdeki toplam öğrenci sayısı Arizona'da 1 milyon 62 bin, California 6 milyon 200 küsur, Teksas 4 milyon 800 küsur bin.

Üstün yetenekli öğrenci sayısına baktığımızda, tanımlanmış, etiket almış öğrenci sayısına baktığımızda, 76.512.367 ve bunların hepsi bir şekilde devletten ya da özel kurumdan eğitim alan öğrenciler, programda olan öğrenciler. Oranlara baktığımızda, yüzde 7, yüzde 8, yüzde 7 şeklinde devam ediyor.

Türkiye'ye baktığımızda ise, oranlara baktığımızda, örnek olarak, kademe olarak bakalım: İlköğretimde 11 milyon öğrencimiz var. Tek programımız ilköğretim düzeyinde BİLSEM'ler, okul sonrası bir program dikkat ettiğinizde. Toplam 11 bin öğrenci var BİLSEM'lerde. Bu şekilde bakarsak, evet biz ilköğretim düzeyinde sadece binde 1 öğrenciyi tanılayıp, eğitim veriyoruz. Aslında yüzde 2 bizim eşik değerimiz ama biz yüzde 2'ye bile eğitim vermiyoruz, sadece binde 1'e veriyoruz.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – On binde 1 mi?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – 11 milyon öğrenci içinde 11 bin öğrenciyi eğitim veriyoruz; sanırım binde 1, matematiksel bir hatam yoksa eğer.

Kademe olarak liseye baktığımızda 4,8 milyon öğrenci var. Fen lisesindeki öğrenci sayısı 29 bin, güzel sanatlar lisesi 17, sosyal bilimler lisesi 5 bin olarak düşündüğümüzde toplamında yüzde 1'e eğitim veriyoruz. Aslında, konuşmamın başında söylediğim gibi, ortaöğretimde daha fazla öğrenciyi ulaşabiliyoruz, özel yetenekleri de ayırıştırabiliyoruz. Kalitesi tartışılır, onun üzerinde başka şeyler, beyin jimnastiği yapılabilir ama esas, gerçek sorun, bizim en büyük sorunumuz ilköğretim düzeyinde oluşuyor.

Evet, şöyle bir karşılaştırma yapalım: Türkiye'nin genel resmini çiziyorum, bu, eğitimle ilgiliydi. Niçin böyle bir bilgiyi verdiğimi sorabilirsiniz ama 2012 yılı itibarıyla dünya genelinde çeşitli ülkelerde yapılan üstün yeteneklilere ilişkin ulusal ya da uluslararası kongreler. Baktığımızda, Amerika Birleşik Devletleri bugün 59'uncusunu düzenliyor, yani eli dokuz yıldır ulusal kongre düzenliyor üstün yeteneklilerin eğitiminde. Sırf Arizona'da otuz sekiz yıldır düzenleniyor üstün yeteneklilerin eğitimi kongresi. Avustralya'da on üç yıldır düzenleniyor, 13'üncüsünü düzenliyorlar bu yıl. Avrupa -ki iki yılda bir düzenleniyor- yirmi altı yıldır düzenliyorlar 13'üncüsü, Dünya Kongresi 19'uncusu yapılıyor -ki iki yılda bir düzenleniyor- ve otuz sekiz yıldır yapılıyor bu kongre. Asya Pasifik'te ise 12'ncisi, Türkiye'de ise 2'ncisi yapıldı ve bu sene Kasım ayında 3'üncüsü yapılacak umarım, o da düzensiz bir şekilde; 2004, 2009, 2012; yani üniversite düzeyinde de aslında bir birikimin olmadığından da oraya işaret etmek istiyorum.

BAŞKAN – Hocam, bu dünyadaki katılım kimler tarafından yapılıyor? Türkiye'dekini kim yapıyor? Katılanlar kim?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Türkiye'deki 1'inci Kongreyi örnek olarak Millî Eğitim Bakanlığı ve vakıf, çocuk vakfıydı galiba, Marmara Üniversitesiyle birlikte yapmışlardı 2004'te. 2009'dakini Anadolu Üniversitesinde biz yapmıştık. Bu sene Kasım'da olacak ise Hacettepe Üniversitesi...

BAŞKAN – Yani sekreteryasını kim yürütüyor bunun? Yani Bakanlık mı yürütüyor?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yok efendim, yapılanma yok; yani öyle bir kurumumuz da yok. Türkiye'de ulusal bir üstün yetenekliler eğitimi derneği ya da devlet kurumuna bağlı bir kuruluş yok; yani kongreyi sahiplenen bir kuruluş yok. Mesela, Amerika'da Ulusal Üstün Yetenekliler Derneği var ki Bakanlığa bağlıdır bir anlamda ve onlar sahiplenirler. Dünya Kongresini, yine dünya örgütü vardır. Asya Pasifik'in yine örgütü vardır. Aynı şekilde diğerlerinin de örgütü vardır ama...

BAŞKAN – Konuyu problem olarak geçecek miyiz rapora biz, geçmeli miyiz?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Üniversite düzeyindeki rakamlara geçtiğimde aslında buradaki boşlukların da, nedir, Millî Eğitimdeki, daha doğrusu üstün yeteneklilerin eğitimine yansıdığını, ilköğretime ve ortaöğretime yansıdığını göreceğiz. Örneğin, öğretmen yetiştirme. Eğer ülkede akademisyen yoksa, akademik birikim yoksa öğretmen yetiştiremiyorsunuz. Mesela biz Anadolu Üniversitesinde küçük bir ekip kurduk zamanında, model bir program açtık. İstanbul Üniversitesinde küçük bir ekip var, model bir program açtık. Yani bu esinti kaynağı olabiliyor, diğer Millî Eğitimdeki arkadaşları da etkileyebiliyor. Birikimimizi paylaşıyoruz, yeni programların, model programların açılması ve onun yaygınlaşmasına neden olabiliyoruz. Üniversitede olmayınca Millî Eğitim de bir şekilde öksüz kalıyor o anlamda; ona değinebiliriz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Kafam oraya takıldı, devam edemiyorum.

Şimdi, biraz önce siz, özel okullar, yani sınavla girilen okullar içinde fen liseleri, güzel sanatlar, sosyal bilimler vesaire saydınız.

Şimdi, bu tanımlama bana bu üstün yetenek kavramının çok sıradanlaştığını açıkçası düşündürdü. Çünkü sınavla girilen bir sürü okul var. Bu okulları kazanıp girenlerin tümünü biz üstün yetenekli diye mi göreceğiz? Eğer bu okulları üstün yeteneklilerin sayısını belirlemede bir kriter olarak alıyorsak, o zaman, örneğin Robert Kolej, Alman Lisesi, Üsküdar, vesaire gibi çok yüksek puanla öğrenci alanlar da mı bu kategoriye dâhil olacak? Yani herhangi bir sınavı kazanan bir öğrenci pompalanarak, şişirilerek, işte özel

öğretmenlerle, dershanelerle filan bir biçimde burayı kazanıyor. Kazandı, oldu, üstün yetenekli gibi oluyor. Ben mi yanlış anladım, bunu sormak istiyorum.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yok rica ederim.

Bir kişiye üstün yetenekli dediğimizde “Nede üstün yeteneklisin?” sorusunu sormamız gerekiyor. “Neyi yaptın, neyi başardın da üstün yeteneklisin?” sorusunu sormalıyız. Ama tabii ki çocukluk döneminde bu soruyu sorarken daha dikkatli davranmamız lazım. Yetişkin bir insan için sorabiliriz, deriz ki: “Ne yaptınız, ne başardınız?” O “Şu şirketi kurdum, bu kadar etki yarattım.” diyebilir ama çocukta bu başarıyı beklemeyiz. Ama onların da başarabileceği şeyler vardır, akademik başarıdan bahsettiğimiz gibi. Biz orada potansiyel öğrenciyi aramak zorundayız. Bir şekilde IQ testi kullanabilirsiniz. Eğer IQ testiyle çocuk tanımlanmışsa IQ cinsinden üstün zekâlı diyebilirim. Yok akademik başarı testiyle tanımlanmış ise akademik başarı cinsinden üstün zekâlı diyebiliriz. Örnek olarak sanırım bir tabloyu size göstereceğim; yeri gelmişken bahsedeyim.

Bakın, dünyada en çok kullanılan iki zekâ testi, Wechsler zekâ ölçeği, Stanford Binet zekâ ölçeği. Dünyanın belki tanımlamaların tamamını aldığımda yüzde 80’inde bir şekilde, öyle ya da böyle kullanılıyor ve büyük rant yaratan şirketlerden bahsediyoruz; yani rant kapısı olarak bahsedebilirim. David Wechsler yıllarca Hawaii adalarında villada yaşadı burada elde ettiği ücretle ama baktığımızda, mesela WISC-III dediğimiz bir zekâ ölçeği, SB5 dediğimiz de başka bir zekâ ölçeği. Buradaki ilk sütunlarda sıralamaları görüyorsunuz, diğerinde de IQ puanlarını görüyorsunuz.

Mesela Wechsler III’te 154’ten 149’a kadar altı öğrenciyi sıralamışız. Bunlar, bu öğrenciler Amerika’da üstün zekâlılar programına kabul edilen, Wechsler zekâ ölçeğine göre kabul edilen öğrenci grubu, 30 öğrenciden ilk 6 öğrenci. Daha sonra araştırmacılar, Minton ve Pratt diye iki araştırmacı diyor ki: “Evet, Stanford Binet de var elimizde ve bir deneyelim bakalım, bir de bunu uygulayalım, ne sonuç çıkacak?” Uyguluyorlar ve aynı öğrenci grubundan yalnızca 2 tanesi üstün zekâ sınırını geçebiliyor. Bu şekilde baktığımızda, o zaman hiçbir zaman kesin yargı veremeyiz. Bu çocuk kesinlikle, yüzde 100 üstün zekâlıdır ya da değildir. Bakın, bütün tanımlamamızda, öğrenciler o potansiyele giremeseler dahi, diyelim bir okula gittik, tanılama yaptık, öğrencilerden yüzde 2’sini aldık, geri kalanlarına “Üstün zekâlı değiller” diyemeyiz. Sadece bizim ölçmemiz cinsinden onlar üstün zekâlı çıkmamışlardır. O ölçek cinsinden üstün zekâlı çıkmamışlar diye o kanıya varabiliriz sadece. O nedenle.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ben onu sormadım.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – O nedenle potansiyel öğrencilere bakmamız gerekiyor diyorum.

Aynı şekilde, liseyle ilgili sorunuza geldiğimizde, evet, lisede belli sınavlarla geçmeleri gerekiyor. Örneğin, güzel sanatlar lisesine girebilmesi için performans değerlendirilmesi yapılması gerekiyor. Belli bir komisyon öğrencilerin özel yeteneğini, yani sanat yeteneğini değerlendiriyorlar. Sübjektif bir değerlendirme olabilir ama bir değerlendirme var. Bu değerlendirme cinsinden çocuk diğerleriyle kıyasladığımızda, başvuran diğer öğrencilerle kıyasladığımızda daha yetenekliler. Biz her zaman daha yeteneklisini seçme...

BAŞKAN – Şimdi Hocam, bir kaynak aktarılacaksa, yani kamudan bir destek bekliyorsak, kamu net bir gösterge ister. Biz bunu özel eğitim kurumlarında yaşadık. Ne zaman ki “Bu çocuklara eğitim başına şu kadar para veriyoruz.” dedik, her tarafta ot gibi özel eğitim merkezi bitti. Sınıflara girdik gördük ki, 40 kişilik açılan sınıflarda 10 kişi bile yok. Hatta o kadar ileri gitti ki suiistimaller, çocukların paralarının yarısını alıp, yarısını aileye vererek çocukları eğitim kurumuna bile getirmediler ki orada daha somut gördüğümüz, çocuğun engelini görebildiğimiz hem raporla hem kendisi olmasına rağmen. Bu tarafta soyut, herkese göre değişen bir ölçüm olduğunda bunu nasıl yakalayacağız? Belki de en büyük sıkıntımız, işte bu handikapları aşamamızın nedeni bu, kamu desteği alamamızın nedeni. Ne yapılar biliyor musun? Bu memleketin 25 milyonunu üstün zekâlı çıkarırlar. Neye uğradığımızı şaşırırız.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Birkaç slayt sonra ona da geleceğim, onunla ilgili görüşlerimi aslında...

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bu araştırmada, detay olacak ama acaba sıralamada kaç kişi varken?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – 30 öğrenci var, bir programa devam eden 30 üstün zekâlı öğrenci, onların IQ düzeyi bunlar.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Bu ilk 5 değil mi?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – İlk 6 öğrenci bunlar.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – 30 arasında ama?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – 30 öğrenci arasında ilk 6 öğrencinin IQ puanı bu.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Öbürleri?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – O da aynı şekilde, aynı 30 öğrenci. O 6 öğrencinin Stanford Binet’teki zekâ puanları.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Hangi öğrenciler bunlar?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – İlköğretim öğrencileri bunlar.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Pardon, ben hâlâ tatmin olmadım. Demin bir şey vardı bu özel okullar, yani üstün yetenekli çocukların tanıtıldığı veya eğitildiği kurumlar diye. Mesela, orada saydıklarınızdan bir tanesi de Uluslararası Bakalorya (IB) programı.

Şimdi, IB programı, benim kızım da okurken IB programını seçebilirdi ama üniversite sınavını kazanma şansı düşmesin diye örneğin biz seçtirmedik. Yani şimdi IB programı üstün yetenekli öğrenciyi tanılayan ya da eğiten bir program mıdır veya sosyal bilimler lisesini kazanan bir öğrenciyi biz üstün yetenekli öğrenci diye mi nitelendiriyoruz? Yani ben o okul türleri ve bu program türlerinin reel anlamda üstün yeteneği saptama aracı olamayacağını düşünüyorum.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Şimdi, Bakalorya Programı için baktığımızda, evet tanılama, dediğiniz doğru ama bir eğitim modeli olarak kullanılabilir, yurt dışında eğitim modeli olarak kullanılabilir.

Sosyal bilimler lisesi, evet, şimdi, sosyal bilimler lisesi ya da diğer liseler, neden peki fen lisesini üstün zekâlılar için düşünüyorsunuz da sosyal bilimler...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Tümü için düşünüyorum.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – O zaman şu var tabii ki: 11 milyon çocuk mezun oluyor ilköğretim 8’inci sınıftan. Bunlardan 4 milyon 800 bini liseye geçiyorlar, geçiş yapıyorlar. Bunlar içinde üstün yetenekli öğrenciler var, ya fen lisesine gidiyor ya sosyal bilimler lisesine ya da başka bir liseye gidiyor. Başında da söylediğim gibi, bizim hedefimiz potansiyel öğrenci olması gerekiyor. Kesin bir, evet, Başkanımızın söylediği gibi, eğer biz yüzde 1, yüzde 2, yüzde 3 dersek devletten para koparabiliriz ya da bunu popülarize edersek, gazetelere çıkarırsak, Türkiye’de işte 3 milyon üstün zekâlı çocuk var dersek, nedir, bu sefer milletvekillerinden, Başbakan’dan ya da diğer kurumlar destek alabiliriz ama realite o değil.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hocam, yarışma sınavları bunlar. Yani bilgi ölçme sınavı olsa kabul ediyorum ama bunlar yarışma sınavı. Giren öğrenci kendi içinde yarışıyor. O zaman üniversite sınavını kazananların, yüksek puan alanların tümünü de üstün yetenekli diye kabul etmemiz gerekiyor.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Diyemeyiz, diyemeyiz ama üniversite sınavında yüksek puan alan öğrenciler diğerlerine göre, bana göre daha yeteneklidir. Neden? Yetenek, sadece burada değil, bunu iyi tanımlamamız gerekiyor. Yeteneğin ya da zekânın tanımına geçtiğimizde, sadece burada düşünürsek, o zaman dediğiniz doğru. Sadece kendimiz kendi inancımıza göre, bakış açımıza göre, zekâyı bakış açınıza göre bir zekâ testi geliştirirsiniz, onunla tanımlarsınız ve “Evet, sadece bunlar üstün zekâlı.” dersiniz ama yeteneğin içinde, olgunlaşmasının içinde motivasyon da var ve bunun genetik temelleri de var, kişilik özelliklerimiz var. Yani iki aynı düzeyde zeki insan, çocuk, lisede aynı eğitimi de alsalar, üniversite sınavına girdiklerinde aynı performansı göstermezler. Çünkü başka nedenler de var biliyoruz, hepimiz biliyoruz başarının altında. O nedenle bizim sadece zekâ türünden değil, başarı potansiyeli açısından bakmamız gerekiyor. Evet, başarı potansiyeli olarak bakmamız gerekiyor. Bu çocuklardan hangileri, zekâ düzeyleri farklılaşabilir ama hangileri ileriki yıllarda kendisini ve Türkiye’yi taşıyabilecek insanlar olabilecek?

BAŞKAN – Peki, bu konuda anlaşılmayan bir yer var mı veya anlayan birisi bize anlatsın. Anlayanın anlatması daha şey belki...

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Uğur Bey, bir şey soracağım: Sayın Vekilimizin sorusundan sonra. Mesela ben Bakalorya Programını çok beğenmişim, kendi çocuğum için söyleyeyim. Çünkü mevcut müfredatın dışında yüksek bilimin öğretildiği, test hazırlama ya da becerilerinin geliştirildiği, tamamen laboratuvar ortamında hazırlanan çalışmalardı, hatta bu sistemin bizde uygulanması gerekir diye düşündüm. Çünkü normal müfredatı, eğer bütün çocukları bir sınava tabi tutacaksa sonucunda, o normal müfredatı almaları gerekiyor, değişmeden ama onun üstüne becerilerine göre böyle bir uygulama uygun mudur? Yani benim veli olarak memnun kaldığım bir çalışmaydı ama sizin görüşünüz önemli.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Kesinlikle Bakalorya Programı gibi diğer programlar da...

BAŞKAN – Hocam, o dediğiniz şeyi biz bilmiyoruz.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – IB programı, Uluslararası Bakalorya Programı daha çok Amerika kaynaklı ama dünyanın her tarafından çocuklar da bir şekilde... Yani sanırım 100 küsur ülkede uygulanan bir program; ilköğretim orta kademesi, lise kademesi var. Aynı bir müfredatı var. Ulusal müfredata paralel götürülen bir programdan bahsediyoruz. Ha, çocuğun, evet, becerilerini geliştirme açısından -üstün yetenekli çocuğun- kesinlikle zenginleştirilmiş ek bir program olarak düşünülmesi ama kullanılıyor.

BAŞKAN – Sayın Halıcı, tedirginliği anladınız mı, Hocamdaki tedirginliği?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Ben anlıyorum ama tam katılamıyorum.

Ben hem yeteneğin hem zekânın özellikle gençlerde, çocuklarda ortaya çıkarılmasının başlı başına önemli bir konu olduğunu düşünüyorum ama onları çok kategorize etmek, sen şusun busun demek, her birine bir zekâ kat sayısı veya zekâ oranı addetmeye çalışmak iyi de olmaz, doğru da olmaz diye düşünüyorum.

Aslında şu an dünyada da çok yaygın bir pazarlama unsuru olarak kullanılıyor zekâ da değişik kategorilerde tanımlanarak. Demin Hocamız da söyledi, hani herhangi bir test yapabilirsiniz, o teste göre birisini yetenekli veya zeki ilan edebilirsiniz.

Önemli olan, ülkemizde bu atmosferin, bu iklimin yerleştirilmesi, çocukların düşünmeye, merak etmeye, soru sormaya, araştırmaya yatkın bir biçimde eğitilmelerinin sağlanması. Bu, hem okulda böyle olacak hem ailede, evde böyle olacak, her yerde böyle olacak. Dolayısıyla biz... Hani, verilen rakamlar aslında Türkiye açısından çok sevindirici değil. Bu tür çocuklara uygulanan programlarla ilgili dünyada işte birçok değişik program var okul içerisinde, okul dışında. Biz bunları araştırarak, dünyada neler yapıldığını görerek, Türkiye'deki eksikliklerden hareket ederek, Türkiye'ye belki bir öneri sepeti koyacağız. Buradan devletimiz, Millî Eğitim Bakanlığı umarım yararlanacak. Özel yatırım yapmak isteyen özel okullar yine bundan yararlanabilir ve de en önemlisi de bireyler ve aileler de bu olanakların daha fazla genişlemesi konusunda da istekli, hatta baskıcı olabilirler. Ama sadece, hani, başka ülkelerde bu uygulanıyor, bu programın aynısını yapalım ve çocuklarımızı şuraya kanalize edelim demek çok gerçekçi olmaz ve ilk aşamada çok da başarılı olmaz diye düşünüyorum ben.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Zenderlioğlu.

HÜSAMETTİN ZENDERLİOĞLU (Bitlis) – Aslında Hocamın bu grafikte de belirttiği tespit etmede bence ölçüler birbirine hiçbir zaman tutmaz. Çünkü siz daha gelişmiş, teknolojik olarak gelişmiş, toplumsal olarak gelişmiş bir alanda yaşıyorsanız, orada doğmuşsanız, ister istemez farklar ortaya çıkar. Bu, sizin ölçülerinize bağlıdır. Bu ölçüleri iyi tespit etmek önemlidir. Bizde sistem, eğitim sistemini oturtmazsanız, biraz önce arkadaşlar hepsini ifade etti, eğer Ankara'nın göbeğinde böyle bir okul varsa, yani bu dönemde, böyle bir çağda, böyle bir yılda, daha doğrusu, tabii ki insan bazen düşünüyor burada böyleyse Fırat'ın ötesinde ne olur? Doğru mu? Evet. Haa, onun doğru olabileceğini düşünmüyorum çünkü bunun bazı eksikleri vardır, bazı engeller vardır bunu da hesaplamak zorundayız. Burada belki beş yaşında... Dün ben Bitlis'ten geldim, beş yaşında bir çocuk dört işlemi yapıyor ve hiç okula gitmemiş. Kendi çevresinde, kendi aile içerisinde bunu çözüyor. "Bu, üstün zekâdır." diyemeyiz; ancak süreç içerisinde o çocuk zekâsını eğer, maharetini yeteneklerine dökabiliyorsa zekâdır. Dökemiyorsa... Bunlar aşamalıdır yani. Bir çocuk bakıyorsunuz ki ortaokulda çok geride kalıyor ama lisede daha üstün bir performans gösterebiliyor. Liseden sonra üniversiteye giriyor, üniversiteyi kazanıyor, üniversitede gereken performansı göstermiyor. Bu neden kaynaklıdır? Sistemden kaynaklıdır, eğitimden kaynaklıdır. Biraz önce dediğiniz gibi, siz eğer işletme fakültesinden veya başka bir okuldan birini getirip öğretmen yaparsanız bunun sonucunu alamazsınız. Yani sadece iş bulayım diye öğretmen de olursanız bu hiç olmaz. Ama bugün görüyoruz sakıncalarını, bu temelde olduğunu düşünüyoruz. Yaparak, yaşayarak, en güzel şey odur. Bu süreç içerisinde ortaya çıkabilir. Bütün tespitlerin bu yönlü bence olması gerekir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Hocam, buyurun.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Şimdi, tabii, önceki slaytlarda izlediğimiz gibi, bir sorun var, yetersizliğimiz var yetenekli çocukların eğitimlerinde. Genel olarak 9 madde çıkardım burada. Bir kere, kesinlikle ülkemizde farkındalık eksikliği var. Ailelerin dahi çocukları üstün yetenekli mi değil mi, o konuda bilgileri olmadığı gibi, aslında olabileceğini de düşünmüyorlar. Ta ki ancak şu şekilde: Okul öncesi dönemde özellikle, çocuğun anaokuluna giderken bazı sosyal

sorunları ya da davranış sorunları olduğunda okul onu büyük olasılıkla psikologa yönlendiriyor, psikologa gidiyor ya da çocuk doktoruna gidiyor ki haftada en az iki görüşme yapıyor, bana geliyorlar üniversiteye. Gidiyorlar, psikolog bir de zekâ testi uygulayalım diyor ve zekâ testi uyguluyor. Bakıyor, daha sonra, sihirli bir rakam, 130 IQ puanı geçtiği zaman, ondan sonra “Çocuğunuz üstün zekâlı, büyük olasılıkla o nedenle uyum sorunu yaşıyor okulda.” diyor. Sonra, ne yapacağız? İşte “Bu konuda uzmanları varsa onlarla görüşün.” Araştırıyorlar, beni ya da başkasını, başkasını buluyorlar. Ee dedim ya o 130 IQ puanını öğrenmeden önce ailenin hiçbir sorunu yoktu ama o 130’u, sihirli rakamı öğrendikten sonra bütün sorunlar başlıyor. Sonra konuşuyorsunuz, “Neden böyle yapıyorsunuz?” diyorsunuz. Ee çocuğum üstün zekâlı çıktı. Peki, şimdi bu rakamı öğrenmeden önce bir şey yapmış mıydınız çocuğunuz için ekstra etkinlikler, bir zenginleştirme, hayatını zenginleştirme eğitimi? Yoo. Eee, şimdi niçin düşünüyorsunuz?

Bakın, sadece 130 rakamı sihirli bir rakam olarak algılanıyor. Bizim zihnimizdeki kavram da o zaten. IQ eşittir zekâdır ve o da 130 IQ puandır. Seksen yıldır ya da doksan yıldır, 1920 yıllarından beri, bu kavram ortaya çıktığından beri aslında bizi etkileyen de budur.

Yine baktığımızda, üniversitelerde yapılanma eksikliği var. Sadece üç üniversitede ana bilim dalı var; İstanbul Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve bir de Maltepe Üniversitesinde var. Eğer üstün zekâlılarla ilgili çalışma yapılmıyorsa birikim de yapamıyorsunuz, materyal de üretemiyorsunuz, strateji üretemiyorsunuz, öğretmen yetiştiremiyorsunuz ve bu Millî Eğitim uygulamalarına yansımıyor baktığımızda.

Ailelerin örgütlenememesi. 27 programdan söz ettim Amerika’da ve bunun en temel nedeni ailelerin örgütlenmesi. Mesela, sırf merak ettim, Amerika’daki eyaletlere baktım, onu da şehirlerdeki aile örgütlerine baktım. Yalnızca bir semtte, bir şehirde, Arizona’nın Phoenix şehrinde 14 tane ayrı aile örgütü buldum ulaşabildiğim sırf üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili olarak. Aileler okul üzerinde çok büyük baskı yaratabiliyorlar ya da parlamenteler üzerinde büyük baskı yaratabiliyorlar çocukları için hak elde edebilmek için.

Bakın, Türkiye’de bu çok büyük eksiklik olarak görülebilir. Eğitimciler sahip çıkmıyor. Fen lisesinden örnek verdik. Niçin o hâle geldi? Okuldaki yöneticiler, eğitimciler bir kere sahip çıkmıyor, oradaki değere sahip çıkmıyorlar, onu görüyoruz. Orada bir farkındalık eksikliği var. Devlet desteği, 60’larda büyük bir destek başladı, hatta özel sınıflar açıldı Ankara’da, açılmış ama 70’lere doğru bunlar kapatıldı, özel sınıflar ve sadece fen liseleri kaldı. O zaman, tabii, uzay yarışlarının başlaması Amerika ve Rusya arasında ve Türkiye’de bir esintisini görüyoruz. Sonra tabii o kayboluyor, o heyecan, o rüzgâr kayboluyor.

Öte yandan, özel sektör bu konuda çok deneyimsiz, el atamıyorlar. İstanbul’da sadece birkaç okulun el attığını görüyoruz, diğer illerde ise özel sektörün bu konuda hiç bilgisi olmadığını, haberdar olmadıklarını görüyoruz.

Yine yasal düzenlemelerimizde sorunlar var. Özel sınıflar açıldığında, acaba açabilir mi açamaz mı ya da bir program açtığında bir okul açabilir mi açamaz mı? Herkesin aklında bir kaygı var o konuda ve toplumsal kaygılarımız, Emrehan Bey’in söylediği gibi, “Acaba ayrıştırılabilir mi?” sorunu var. “Ayrıştırırsak bir sorun yaratır mı? Ayrı bir sınıf açarsak toplum nasıl bir tepki verir? Çocuk ya da anne baba nasıl tepki verir?” gibi sorunlarla karşı karşıyayız.

Bunları genel gelişmenin önündeki engeller olarak görüyorum.

Güncel, Türkiye’de üstün yetenekli çocukları tanılamada baktığımız güncel sorunlar... Aslında, tanılama bana göre en kolay iş, zor olan eğitmek. Tanılamak en kolay, zor olanı eğitmektir.

Tanılamaya baktığımızda, güncel sorunlarımız, bir kere tek tip tanılama yöntemi kullanmamız. Dediğim gibi, sadece zekâ ölçeği, IQ perspektifinden bakıyoruz üstün zekâ ya da potansiyel ya da çocuğun kapasitesine. O noktadan baktığımızda da hep tek tip ölçekler kullanma eğilimini gösteriyoruz. Mesela BİLSEM’lerde son noktayı Weschler zekâ ölçeği koyar. Eğer çocuk onda belli barajı aşamazsa programa giremez, isterse dahi olsun hiç fark etmez, isterse iki yaşında okumayı yazmayı öğrenmiş olsun o zekâ ölçeğinde belli bir barajı aşamazsa giremez bilim sanat merkezlerine ya da başka programlara, aynı şeyi uyguluyorlarsa.

Yüzde 2’nin kullanılması çok konservatif bir yaklaşım. Başka ülkelerde, bakıyorsunuz, esneklik var. Bölgesel olarak değişebiliyor bu, bölgesel olarak. Köye göre değişebilir, şehre göre değişebilir. Yani yerel dinamikler çok farklı ki Türkiye’de de de öyle.

Tanılama araçlarımızda sadece birkaç standart aracın kullanıldığını görüyoruz, Türkiye’de bu çocukların tanılanmasında ve dediğim gibi, yerel dinamikler bir şekilde göz ardı ediliyor.

Bu konuda konuşmuşuk. Mesela, baktığımızda, Türkiye’de 70 milyon insan var ve yüzde 2, yüzde 3 düşündüğümüzde, eğer yüzde 2 alırsak 1,4 milyon insanın üstün yetenekli olduğunu kabul ederiz, eğer yüzde 3 alırsak 2,1 milyon insanın üstün yetenekli olduğunu kabul ederiz. Potansiyelimizi daha genişlettiğimizde, o, çocuk ve ülke için yararlıdır.

BAŞKAN – Siz hangisini öneriyorsunuz Hocam? Konservatif derken ne demek istiyorsunuz? Çağdışı mı kaldı yani?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Hayır Hocam.

Konservatif dediğimiz şudur: Daha sınırlı rakamlar kullanılır. Yüzde 1, yüzde 2'ler daha konservatiftir, daha sınırlıdır ama daha esnettiğimizde, yüzde 3, yüzde 4, yüzde 5'lere ulaştığımızda daha liberal. Dediğimiz o; rakam yani, baraj olarak düşünüyoruz.

Biz barajı ne kadar genişletirsek aslında o kadar çok fazla çocuk kazanacağız -bu çok önemli- o kadar çok yetenek kazanacağız. Hem çocuğu kazanmış olacağız bir değer olarak hem de ülke kazanmış olacak.

BAŞKAN – O zaman demin Hocamın sorduğuna geliyoruz yine. Erken öğrenme, çabuk kavrama gibi kavramları da siz... Çünkü, yani zeki olmak, o kavramlar içinde erken öğrenme, yani önceden öğrenme ile bir şey üretme, yaratma arasında bir fark var. İkiyi birbirinden farklı.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Çok farklı şeyler.

Şimdi, üç yaşındaki bir çocuk bir şekilde okuma...

BAŞKAN – Ben özür diliyorum Hocam, şu kafamdakini bir çıkarayım da...

Şimdi, o yüzde 1'de, 2'de kalırsanız dâhilerine daha ulaşma şansınız olur. Yüzde 10'lara falan... Aslında bizde Anadolu liseleri, süper liseler, aslında bu rakamları yüzde 10'a çıkaran formüllerden birisiymiş demek ki. Yüzde 1 gibi kısmını fen liseleri alıp, çocukları işte o hâle getirmişiz, daha sonra bir Anadolu liseleri, daha sonra da BİLSEM. Aslında o şeyden çıkmış yani, daha geniş bir alana yayılmış. Yanlış mı söylüyorum, buradan anlatımdan anladığımız?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Doğrusunuz ama ben şuna... Sözüünüzün arasında aslında bir sözcük kullandınız "Dahi yüzde 1" Toplumsal yanılığımız olarak görüyorum onu ben. O şekilde sınıflayamayız; yani 130 IQ puanı alan işte üstün zekâlı, 140 alan şöyle zekâlı, 150 ve üzeri alan dahi diye sınıflayamayız.

Az önce gösterdiğimiz slaytta iki farklı zekâ ölçeğindeki IQ puanlarını gösterdik. Biri sınırı bile aşamıyor üstün zekâ, nasıl deha olarak çocuğu sınıflayabiliriz? Sadece bir cinsten çocuğu sınıflıyoruz. Öyle ifade edebilirim.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Efendim, burada şunu ifade etmek lazım: Yani tabii yüzde 10, geniş de tutabiliriz, hatta bunu yüzde 20'ye de çıkartabiliriz. O zaman o yüzde 20'nin içerisine denk gelebilecek, sonradan başarılı olabilecek gençleri, çocukları bulma olasılığımız, şansımız artar ama bu aynı zamanda bir olanak ve o belirlediğimiz, tespit ettiğimiz gençlere, çocuklara verebileceğimiz kaynaklarla da sınırlı. Eğer yüzde 1 tespit ediyorsanız, o yüzde 1'e daha çok önem vereceksiniz demektir, daha çok destek sağlayabileceksiniz demektir. Bunu yüzde 10 yaparsanız, yüzde 20'ye çıkartırsanız, o zaman sadece bir sıfat, bir tanımlama ona eklersiniz ama onlara sunduğumuz imkânlar muhakkak daralmış olur. O yüzden ilk başta sınırlı başlayıp, sonra belli miktar genişletmekte yarar var ki diğer dünya örneklerinde de, benim bildiğim kadarıyla, sınırlı başlayıp buradan alınan verime göre de bu renk genişleyebiliyor. Ama Türkiye için şu an yüzde 2 nasıldır diye sorduğumda, eğer bir program uygulanacaksa, hakikaten yararlı destekleme mekanizmaları bulunacaksa yüzde 2 hiç de kötü bir rakam değil gibi geliyor bana.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM ÜYESİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Evet, şöyle baktığımızda, yüzde 1, yüzde 2 olarak düşündüğümüzde, Anadolu'nun ücra bir kasabasında yaşadığını farz ettiğinizi, düşündüğünüzde yüzde 1'i, yüzde 2'yi hiçbir zaman bulamazsınız ama oranın üstün yetenekli çocukları yok mu? Oranın da var. Ben Kırşehir'de doğdum, büyüdüm, oranın bir köyünde doğdum. Peki, okulumuzda 100-150 öğrenci vardı. Belki Türkiye normlarıyla karşılaştığımızda okulumuzda hiç yetenekli çocuk yoktu, değil mi? Ama en azından bizim köyün ya da bizim kasabanın ya da bizim şehrin üstün yetenekli öğrencileri vardı. Öyleyse bu sorunu şöyle çözebiliriz: Biz tanılamayı lokal normlar üzerinde aldığımızda, bölgesel olarak aldığımızda yüzde 1 olabilir yine, yüzde 2 olabilir ama şunu yapabilirsiniz -ki program dizaynına geldiğimde anlatmak istiyordum bunu ama- olanaklarımıza göre şu olabilir: Bir kasaba düşünün, yani 200 öğrencisi var ama ancak bir program açabiliyor, 20 öğrenciye eğitim verebiliyor ya da diyelim 3 öğrenciye eğitim verebiliyor. O zaman dersiniz, doğru, yüzde 2'ye, yüzde 3'e eğitim verebiliriz. Bizim çünkü en yetenekli öğrencilerimiz bunlar. Ama bizim ekonomik koşullarımız uygun ise ya da diğer fiziki koşullarımız uygun ise neden peki yüzde 10 ya da en yetenekli yüzde 10'a eğitim vermiyorum, neden en yetenekli yüzde 15'e eğitim vermiyorum? Çünkü ben buradan diğer fiziki koşullarımız uygun ise neden peki yüzde 10 ya da en yetenekli yüzde 10'a eğitim vermiyorum? Neden en yetenekli yüzde 15'e eğitim vermiyorum? Çünkü ben buradan daha fazla başarı potansiyeli olan öğrenci bulma ya da olasılığım yükselmekte, o açıdan bakıyorum.

BAŞKAN – Peki Hocam, bölmeyelim, buyurun tamamlayın. Vazgeçtim, sorumu geri aldım.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Tanılama açısından baktığımızda kesinlikle ortaöğretim açısından baktığımızda yerleştirme, tanılamanın kısmen de olsa doğru olduğunu düşünüyorum özel yeteneklere

yoğunlaşması gerekiyor artık liseden itibaren ama -dediğimiz gibi- tanılamanın bir şekilde yerel normların oluşturularak yapılması gerekiyor. Biz şunu yapıyoruz: Bireysel zekâ testi kullanıyoruz, örnek olarak, diyelim Artvin'in herhangi bir köyündeki çocuğun zekâ düzeyini tutuyoruz, diyelim Eskişehir şehir merkezindeki bir çocuğun zekâ düzeyiyle karşılaştırıyoruz ama çevrenin en azından genetik kadar etkili olduğunu hepimiz biliyoruz. Nasıl objektif bir karşılaştırma yapabiliriz? Mümkün değil. Objektif bir ölçüm değil bu, bu şekilde. O nedenle bir kere tanılamanın yerel boyutlar içinde yapılması gerekiyor, ulusal normlar değil de yerel yapılması gerekiyor. Hatta şu bile olabilir: Örneğin, fen liselerini örnek verdim. Fen liseleri ulusal normlar değil ama yerel normlarla yapılabilir tamamen.

İkincisi, tanılama Türkiye'de baktığımızda belli noktalarda... Örneğin, bilim sanat merkezlerini genellikle -şehrine göre değişir- üçüncü, dördüncü sınıfta yapıyor. Hâlbuki o döneme kadar çocuk o kadar çok zekâ gelişimi gösteriyor ki, genetik olarak baktığımızda zekâ oluşturan birçok genetik bileşenlerin inişler çıkışlar gösterdiğini biliyoruz yani belli yaşlarda, belli çevredeki karşılaşmalarla gelişim hızlarında inişlerin, çıkışların olduğunu görüyoruz. Bu perspektiften baktığımızda bir çocuk örneğin, beş yaşındayken hızlı gelişim gösterirken o çocuğun gelişimi yedi, sekiz yaşında biraz daha yavaşlayabiliyor diğer çocuklara göre. Başka bir çocuk için farklı bir senaryo var. Dolayısıyla tanılamanın her yıl yapılması gerekiyor. Yani öğrenci bu yıl tanılmaya girdi üstün yetenekli çıkmadı ama o şansın önümüzdeki yıl da verilmesi lazım. İsterse tanılama sistemine başvurabilmesi gerekiyor, her yıl başvurabilmesi gerekiyor.

Bir diğeri ise, dediğimiz gibi kesinlikle tanılama araçlarımız konusunda Türkiye'de büyük bir yetersizlik var, sadece birkaç ölçeği kullanıyoruz. TÜBİTAK ve Millî Eğitim Bakanlığı ve üniversitelerin bu konuda işbirliği içinde yeni tanılama araçları mutlaka geliştirmesi gerektiğine inanıyorum.

Tanılarken çocukları bir kere -bunu sanırım çok fazla demeye gerek yok ama- genel zekâ üzerinde, özel akademik yetenekler üzerinde ve yaratıcı yetenek üzerinde yoğunlaşarak bu alanlarda öğrencilerin özel yeteneklerini veya genel kapasitelerini tanılamamızda yarar var diye düşünüyorum.

Eğitim modelleriyle ilgili olarak geçtiğimizde: Türkiye'ye baktığımızda -daha önceden bahsettik- ilköğretim düzeyinde maalesef -Millî Eğitim Bakanlığından da temsilcimiz var ama- bir şekilde bilim sanat merkezleri Mentor Cat hâline gelmiş, onun dışında düşünemiyor, sadece bilim sanat merkezi. Yeni yeni bir kıpırdanmanın, kıvılcımlanmanın olduğunu görüyoruz ama yıllardır -az çok toplantılarda anlatmaya çalışıyoruz ama- bilim sanat merkezinin dışında başka hiçbir konsepti, başka hiçbir programı düşünemiyor, ne düşünseniz ayrıştırma olarak tanımlıyor baktığımızda. Tabii ortaöğretim üzerinde belli bir şablon var, onun dışına çok fazla çıkamıyoruz ama kesinlikle tek tip program türünden vazgeçilmeli ki, 27 türden bahsettik. Baktığımızda Türk eğitim sistemine... Tabii ki Türkiye'de uygulanan bir genel eğitim sistemi vardır, mutlaka ona da dokusunun uyması gerekiyor benimsediğiniz programın. Türk eğitim sisteminin dokusuna uyacak şekilde program modellerinin geliştirilmesi ya da var olanların bir şekilde uyarlanması lazım. Bu noktadan baktığımızda program türleri kesinlikle yerel özelliklere ve koşullara göre seçilmesi gerekiyor. Mesela baktığımızda Eskişehir'de bir bilim sanat merkezi var bir de ÜYEP var. Bazı öğrenciler -bilim sanat merkezinin konsepti farklı, içeriği farklı, ÜYEP'in içeriği farklı- bazı yetenekli öğrenciler bilim sanat merkezi programından yarar sağlayabiliyor, diğerleri ise ÜYEP'ten yarar sağlayabiliyor. Dolayısıyla öğrencinin programdan yarar sağlaması bizim birincil hedefimiz olması gerekiyor. Tanılmak sorun değil, tanılarsınız, öğrenciyi herhangi bir programa alırsınız ama öğrenci programdan yarar sağlayacak mı? O kadar çok program türü var ki, hızlandırma yapıyorsunuz ya da derse öğretim üyesini getiriyorsunuz ya da projeye dayalı bilim sanat merkezinde olduğu gibi, bazı öğrenciler projeden keyif almıyor.

Diğer önerim: Eğitim modeli türünün seçimi, yerel uygulayıcıların kararına bırakılmalı. Tabii ki Komisyon Başkanımızın dediği gibi belki biz bir anlamda hep istiyoruz yani sınırlarımız belirlensin, o doğrultuda gidelim diyoruz ama daha esnek bakış açısıyla baktığımızda bazı program türleri bazı bölgelere uymayacaktır. Örnek vermiştik, küçük bir kasabada bahsediyoruz, 10 tane öğrencisi var, ona bilim sanat merkezi açabilir misiniz? Ekonomik olmayabilir ama okul içinde öğretmenlerin oluşturacağı küçük bir program açabilirsiniz. Ya da diyelim büyük şehirlerden bahsediyoruz, Eskişehir'den bahsedelim, merkezî bir okulda özel sınıflar açabilirsiniz örnek olarak. Bütün öğrencileri orada toparlayabilirsiniz ya da merkezî bir okul açabilirsiniz ama küçük bir kasabada ya da küçük bir ilçede özel bir okul açamazsınız çünkü yeteri kadar öğrenci kitlesi yok, bir. İkincisi, okuldaki personelin bir kere yeterliliği düşük olabilir. O nedenlerle yerel koşullar ve yerel uygulayıcıların yeterlilikleri de dikkate alınarak program türünün seçilmesi gerekir. Bazı programlar başarılı olacaktır, bazıları başarısız olacaktır ama bu evrilerek en iyi programa idealize olacaktırlar. Nasıl olacaktırlar? A şehrinde programı açarsınız, yönetirsiniz, B şehrinde başka bir program açılır, A şehrindeki iyi yönetilmeyebilir ya da idealize olmayabilir, en iyi program olmayabilir, B şehri en iyi program olabilir, daha sonra A şehri, B şehrindeki programı ödünç alabilir, onu

kullanmaya başlayabilir dolayısıyla denemiş oluyorsunuz. Hangisi Türk eğitim sisteminin dokusuna iyi uyuyorsa, hangisi bölgenin özelliklerine daha iyi uyuyorsa o program bir şekilde Türkiye genelinde kullanılabilir yani şehirdeki eğitim yöneticilerinin eğer bir şekilde düşüncelerine göre bırakılırsa, onların olanaklarına göre, öğretmen yeterliğine göre, öğrenci sayısına göre, mali koşullara göre bırakılırsa daha ideal programlar açılabilir diye düşünüyorum artı bir de zenginlik yaratılmış olur. Yani Türkiye genelinde bir değil, onlarca farklı program açılabilir. Her öğrencinin özelliğine göre program oluşturulabilir o şekilde.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hocam, bir de eğitim yöneticisi maalesef yok yani öğretmenler yönetici oluyor. Eğitim yöneticiliği bilgi gerektiriyor, insan sevk ve idaresi, durum tespiti... Bu anlamda Türkiye’de eğitimde eğitim yöneticisi yetiştiren veyahut da yetiştirmiş elemanları kadrolara almak gibi bir politikamız yok. Bir öğretmeni alırız bir yere millî eğitim müdürü yaparız. Bir ilde 15 bin öğretmen varsa 15 bin tane o makama göz diken kişi vardır. Eğitim yöneticilerinin bundaki fonksiyonu çok önemli. Bu eğitim yöneticilerinin yetişmediği ülkemizde veyahut da değerlendirilmediği ülkemizde hangi sistemi getirirseniz getirin sonuç elde etmeniz mümkün değil çünkü kaliteye değer vermeden keyfiyete değer vererek liyakate değer vermeden getirilen bu anlamdaki kişilerin uyguladıkları programın veyahut da onların mahiyetinde çalışan insanların verimli olması mümkün değil. Baştan yani bununla birlikte sistemi de yavaş yavaş sorgulamak lazım.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yani genel eğitim sisteminde -dediğiniz gibi- birtakım sorunlar var, olabilir de kesinlikle ama şu var...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Ona bulaşmadan bir şey bulalım.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Evet benim söylemiş olduğum... Ona bulaşmak istemezsek eğer o zaman devlet ya da Millî Eğitim Bakanlığı sınırları belirli programlar, tek tip modelleri belirleyerek bir şekilde zorunlu olarak yaptırım şeklinde yaptırması gerekiyor. Bu yine yapılacaktır. İlkeler belirlenecek, Millî Eğitim Bakanlığı hangi program türleri uygulanabilir, ilkeler belirlenir, prensipler belirlenir, tanılama modelleri belirlenir ama yerel uygulayıcılar seçme hakkına sahip olabilir. Beş program türü belirleyebilir Millî Eğitim Bakanlığı, beş tanılama yöntemi belirleyebilir ama yerel uygulayıcılar bunlardan birini seçebilirler. Bunun sınırları belirlenebilir ama söylediğimiz esneklik şunu da kazandırıyor aynı zamanda: Bazen bazı okullarda o kadar idealist öğretmenlerle karşılaşıyorsunuz ki -3-5 tane- bir şeyler yapmak istiyorlar ama yapamıyorlar önleri kapalı. Eğer bu esnekliği getirirseniz o insanların önünü açıyorsunuz. Okulda kendileri küçük bir program açabilirler. Orada belki üç öğrencinin, beş öğrencinin yetenekli öğrencinin hayatını kurtarabilirler, bu esnekliği de kazandırmış oluruz. En azından bir de yeni modellerle diğer modellere örnek programlar açmış olabiliriz.

BAŞKAN – Hocam slayt kaç dakikalık kaldı?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Hocam birkaç başlık var sanırım.

Bir diğer önerim: Yine eğitimde fen liselerinden bahsettik, bence bundan sonraki açılacak fen liselerinin üniversite yerleşkelerinde açılması gerektiğine inanıyorum çünkü fen liseleri kesinlikle üniversitelerden kopuk çalışmamalı ve sürekli olarak üniversitede üretilen bilgiden, kaynaklardan, laboratuvarlardan özellikle fen fakültelerinin laboratuvarlarının beslenmesi gerekiyor. Şu anki fen liseleri, gerçi danışma kurulları var 3 kişilik, çoğu üniversite hocalarından oluşuyor ama açıkçası çok verimli olduğuna inanmıyorum, zaten örneğini verdiniz, Türkiye’nin en iyi fen liselerinden bir tanesinin ne hâlde olduğunu gördünüz. Eğer üniversite yerleşkesine taşırırsak mutlaka üniversitedeki kaynakları da kullanacaktır, onlar da vardır. Üniversitedeki hocalar sürekli proje üretiyorlar, bilimsel proje üretiyorlar, fen liselerinde uygulayacaklardır. Bir şekilde fen liseleri beslenecektir.

İkincisi, üniversiteye geçişte kesinlikle fen liselerine bir teşvik sisteminin geliştirilmesi lazım. Bu tabii ki adil olmayacaktır. Aslında üniversite sınavına girişte bütün öğrencilerin aynı koşullarda girmesi gerekiyor ama bu çocukları zaten sekizinci sınıfta bir sınava sokuyorsunuz, fen lisesine alıyorsunuz orada daha çok araştırma becerileri üzerine yoğunlaşması gerekirken tekrar üniversite kaygısı, sınav kaygısı başladığında artık onu geriye atıyorlar, tamamen sınava hazırlanıyorlar. Belki -çok idealist bir yaklaşım da olabilir- şu olabilir: Üniversitelerde fen fakültelerinde belli bölümler, fen lisesi mezunlarına sınavsız direkt geçiş kontenjanı tanıyabilirler, bu tanınabilir. Bu, örneğin Kore’de uygulanan bir model, gayet iyi işliyor.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Bir daha anlatır mısınız onu?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Üniversitelerdeki, fen fakültelerindeki belirli bölümler fen lisesi öğrencilerine belirli kontenjanlar ayırabilirler, fen lisesi öğrencileri buraya... Belki belli koşullar getirilebilir, okuldaki başarı düzeyi, şuydu buydu ama ÖSS sınavı olmadan geçiş hakkı kazanabilirler. Zaten 29 bin öğrenciden bahsediyoruz. Buna

benzer bir model Güney Kore'de uygulanıyor, gayet başarılı bir şekilde uygulanıyor. Okuldaki başarı, araştırma ve okuldaki gelişim, öğrenci fen lisesine başladıktan sonra öğrencinin gelişimi koşul olarak alınabilir. Yani bu şekilde sınavsız geçiş koşulu olarak alınabilir.

Bir diğeri ise: ARGE üzerine birkaç şey söylemek istiyorum: Tabii ki Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı ne kadar çalışma yapsa da bunun geri beslemesi yoksa eğer, arkasında ARGE yoksa eğer, bilimsel çalışmalar yoksa, birikim yoksa eğer bunlar hep zayıf devam edecektir fen lisesinde olduğu gibi aynı şekilde devam edecektir.

BAŞKAN – Hocam sizin bir model öneriniz çıkacak mı buradan?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Ne gibi Hocam?

BAŞKAN – Yani o oku oraya çıkarıp, bu oku oraya çıkarıp da böyle şeyler yaptınız... Var mı yok mu? Sadece...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Öyle bir grafik gösterdim ama siz dışarıdaydınız o sırada Hocam. Sadece tanılama üzerine bir grafik göstermişim. Ben üniversitede uyguladığımız model var, ÜYEP' teki eğitim modelimiz var, bir. İkincisi ise, tanılama modelimiz var ama kesinlikle gelip burada onu sunmak istemedim. Neden sunmak istemedim? Birçok model varken, uygulanacak model var iken sadece bir modeli işte Uğur Hocanın modeli ya da A hocanın modeli ya da B teorisyenin modelini Türkiye'ye empoze etmenin doğru olduğuna inanıyorum.

BAŞKAN – Necati Hoca yapmış, BİLSEM onun modeli olarak çıkmış.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Bilemiyorum Hocam.

BAŞKAN – Peki, tamam Hocam, devam edelim.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – O konuda eleştiri getirmek istemiyorum ben.

BAŞKAN – Niye getirmeyelim Hocam, daha iyi olması için?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Dünya genelinde uygulanan, Türkiye'de uygulanan başarılı ya da başarısız modeller vardır, bunların bir şekilde tartışılması gerektiğini, bunlardan bir veya birkaçının uygulanması gerektiğine inanıyorum.

Şunu da yapabiliyordum ben: Gelirdim burada bir saat kendi modelimi anlatırdım, evet bu model şöyle iyi, böyle iyi, biz altı yıldır üniversitede uyguluyoruz, onu bir şekilde yönlendirebilirdik ama değil, objektif olmak zorundayız. Herkesin modeli vardır, herkesin modelini de sizin görmeye hakkınız vardır, ona inanıyorum.

Bir diğeri: Kesinlikle, Türkiye'de ulusal üstün yetenek veya üstün zekâ ARGE merkezinin kurulması gerekir. DPT'nin desteğiyle kurulması gerekiyor. Bu merkez: Bir, eğitim modellerini, programlarını, stratejilerini hatta politikalarını üretecek. İkincisi, öğretmenlere eğitim verecek, yüksek lisans, belki doktora programlarını yürütecek. Merkezlerle, diğer okullarla ortaklaşa çalışacak, onları sürekli beslemesi gerekiyor, yeni uzmanlar yetiştirecek. Bunun mutlaka olması gerekiyor. Üstün yeteneklerin eğitim alanında en ileri ülkelere baktığımızda mutlaka ARGE merkezleri var, ABD, Kanada, Güney Kore, Avustralya, Yeni Zelanda, baktığımızda hepsinde mutlaka ARGE merkezi vardır.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – O, ayrı bir birim olarak mı?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Ayrı bir birim, Bakanlığa bağlı...

BAŞKAN – Nedir o ARGE birimi dediğiniz Hocam? Çocukları mı araştırarak yoksa bir araştırma merkezinde çocuklar mı çalıştırılacak?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Çocuklar üzerinde araştırmalar yaparlar, eğitim programı geliştirirler. Kendi içinde birimler olacaktır, bir, ölçme değerlendirme birimi olabilir.

BAŞKAN – Şimdiki mevcut sistemin içindeki emsallerini söyleyebilir misiniz?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Türkiye'de böyle bir emsal yok şu anda.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Başkanlık var genel müdürlüğe bağlı...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Ama o değil, o resmî bir kurum içinde evet birim olarak yer alıyor ama benim söylediğim bu biraz daha bağımsız, DPT destekli ki mükemmeliyet merkezleri kurulur. DPT temsilcimiz var sanırım burada, mesela, nano mükemmeliyet merkezi vardır değil mi? Nano teknolojisi üzerine araştırmalar yapar.

BAŞKAN – O başka bir şey Hocam. O merkezde üstün yetenekli çocukları çalıştırmak, staj yaptırmak başka bir şey, bu çocuklar üzerinde çalışma yapıp...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yani aslında yapısal olarak aynı. Yapısal olarak aynı, hedef olarak farklı. Nasıl? Burada bir, evet zekâ yetenek araştırmaları yapılacak, bir birimde örnek olarak. İkinci birimde, eğitim programları geliştirilecek, oradaki uzmanlar eğitim programlarını geliştirecekler, sınıf düzeyine göre, program türüne göre değişebilir. Bir diğerinde, öğretmen eğitimi programları olabilir. Bir diğerinde, stratejiler birimi olabilir yani kendi içinde farklı birimlerden oluşabilir ama Türkiye’de üstün yeteneklilerin eğitimine yön verecek bir ARGE merkezinin olması gerektiğine inanıyorum. Ki dediğim gibi başarılı ülkelerin hepsinde böyle bir ulusal merkezin olduğunu görüyoruz. Örneğin, Amerika’da en fazla üretim yapan kurum olarak baktığımızda ulusal üstün yetenekliler ARGE merkezidir.

Bir diğeri, evet okullarda öğretmenlikle ilgili önerim: Üye dediğimiz üstün yeteneklilerin eğitimi. Okullarda Millî Eğitimde üstün yeteneklilerin öğretmeni diye bir kadronun olmadığını görüyoruz. Dolayısıyla aslında bu alanda öğretmenler için de örneğin bir yüksek lisans yapma ya da sertifika almak gibi çalışmaların cazip olmadığını görüyoruz çünkü karşılığında bir şey kazanmıyor. Öğretmenin onu kullanabileceği bir alan yok. Böyle bir kadro tahsisi yapılması durumunda örneğin, bilim sanat merkezlerine ya da fen liselerini düşündüğümüzde fen liselerinde kaç tane öğretmen, örneğin araştırma yapan kaç öğretmen üstün yeteneklilerin eğitimi konusunda bir tane sempozyuma ya da bir sertifikaya ya da bir çalışmaya katılmıştır örnek olarak? Araştırma yapılsın, çok az çıkacaktır. Hiçbirisinde -Necati Bey siz buradasınız- fen liselerinde üstün yeteneklilerin eğitimi alanında yüksek lisansı olan bir öğretmen var mı? Sanmıyorum, herhâlde yoktur çünkü iki tane lisans programı var Türkiye’de biri Anadolu Üniversitesinde biri İstanbul’da, orada fen lisesinde çalışan öğretmen yok. Baktığımızda sadece branş öğretmenleri, bakıyorsunuz çoğunda “Yüksek lisans var.” diye yazıyor ama aslında yüksek lisans değil onlar, formasyon yani tezsiz yüksek lisans zamanında yaptıkları formasyon programı, o şekilde görünüyor. Öğretmen üstün yetenekli öğrenciyi eğitimi veriyor ama üstün yetenekli öğrencinin kişilik özelliklerini tanımıyor, onunla nasıl iletişim kuracak onu bilmiyor, fen lisesi ya da bilim sanat ya da başka bir yer, fark etmiyor. O nedenle, kesinlikle ya yüksek lisansı olan ya da yoğun bir sertifika programından sertifikası olan öğretmenlerin çalıştırılması gerektiği inancındayım fen liselerinde özellikle ve bilim sanat merkezlerinde.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ - Bilim sanat merkezlerinde oran yüksek.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Bilim sanat merkezlerinde evet oran biraz daha yüksektir, daha ilgililer artı onlar da sertifika programları, hizmet içi eğitimler çok daha fazla yani genel müdürlük daha fazla çalışıyor, sürekli her yaz program düzenliyorlar, çalıştaylar, seminerlerle bir şekilde eğitmeye çalışıyorlar ama bu fen liselerinde, güzel sanatlarda ya da diğerlerinde tamamen çok çok yetersiz.

Bir diğeri, bu üstün yeteneklilerin eğitiminin yaygınlaştırılabilmesi için bir, ikincisi ise sürdürülebilir olması için millî eğitim okullarında mutlaka üstün yeteneklilerin eğitimi alanında çalışan birer koordinatörün atanması gerekiyor, koordinatör öğretmenin. Nasıl ki şu anda okullarda rehber öğretmen varsa bu çocuklar için de koordinatör öğretmen olması gerekiyor. Şu olabilir: Bütün okullarda olmaz da büyük okullarda, merkezî okullarda olabilir.

BAŞKAN – Koordinatörden kastınız ne Hocam, rehberden farklı bir şey mi?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Rehber öğretmenden farklı tamamen bir, okuldaki öğrencilerin tanınmasından sorumlu, aile eğitiminden, öğretmen eğitimi sorumlu...

BAŞKAN – Bize özel eğitimciden mi bahsediyorsunuz, psikologdan mı?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Bu özel eğitimci de olabilir, örneğin üstün zekalılar eğitimi lisans programı mezunu birisi olabilir veya bir sınıf öğretmeni üstün yeteneklilerin eğitimi alanında yüksek lisans yapmıştır, koordinatör olarak atanabilir okula. Hatta rehber öğretmen, üstün yeteneklilerin eğitimi alanında yüksek lisans ya da sertifika yapmış olabilir koordinatör öğretmen olarak atanır. Büyük şehirlerde merkezî okullarda bunun olması nedir? Diğer öğretmenlerle program geliştirebilir. Daha sonra öğrencilerin alımıydı, seçimiydi, o konu da nedir? Mutlaka yararı olacaktır, artı okullarda yaygınlaştırılmasını sağlayacaktır yoksa hiçbir okulda hiçbir müdürle birkaç idealist müdür haricinde hiçbir müdür çıkıp da “Ben bu programı yapmak istiyorum.” demez çünkü yeni bir yük, yeni bir sorumluluk demektir üstün yeteneklilerin eğitimi almak.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Bu ilçelerde ilçe millî eğitim müdürlüğüne bağlı böyle bir koordinatör, bütün ilçeyi yöneten bir kişi olabilir, verimli olur.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Olabilir yani özel eğitim birimi var il millî eğitim müdürlüklerinde ama yetersiz, RAM’lar var örneğin.

BAŞKAN – Bakın, ben sizinle bir şey paylaşayım da gerçekçi şeyleri konuşalım. Yani hayallerimizi paylaşmak güzel bir şey ama bir rapor çıkacak somut. Biz daha çocuklar başına bir şey geldiğinde ilçelerde polisten önce jandarmanın müdahil olmamasını bile sağlayamadık. Siz sistemin içine girdiğiniz zaman bir sürü engelle karşılaşırsınız. O “Benim yetkim.” der bir paçasından tutar çocuğun. Ya bir kere bunları, verileri düşünelim. Bir kaymakamı ziyarette “Onu niye yapmadın kardeşim? Bu kuralı niye toplamadın?” deyince adam isyan etti. Bayılıırım öyle isyan eden insanlara. Dedi ki: “Ya biliyor musunuz Sayın Vekilim, kaç tane kurul var bende? Aklına gelen oturup bir kurul kuruyor, eli, altmış tane. Ben her gün kurul toplamaktan şeye çıkamam.” Kurul yani, o kurulu, bu kurulu, onun hakkını koruma, bunun...

Şimdi, reel şeylerden bahsedelim. Net, görev çıkaracağız çünkü buradan, görev çıkaracağız ki insanlara muhabatımız olsunlar. Aksi takdirde hayallerimizi paylaşalım, o ister istemez... Ama okula bir rehber öğretmen koyamadığımız yerde burada fen lisesine öğretmen veremediğiniz bir yerde eğitim koordinatörü hayal edilen bir şey olabilir ama olacak bir şey değildir. Ama fen öğretmeni veya başka bir konuda bir ARGE yapmış, bir sonuç almış, bir proje yürütmüş birisi de desek mesela onların daha anlayabileceği bir şey bunlar.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Bu da olmazsa olmaz Başkanım.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Ben şu andaki...

BAŞKAN – Adresi net verelim. O soyuttan onlar o somutu çıkaracak zekâya sahip değil, olsalar zaten bu hâlde olmazdık.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Tabii ki sistemdeki gerçekleri...

BAŞKAN – Somut, net, bu, falanca veya değil yani başka bir meziyeti olduğu için veya sadece belirli bir yılı doldurduğu için orada olan bir ilçe millî eğitim müdüründen bunu bekleyebilir misiniz?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Müdürden değil onu o müdürlük içerisinde bir koordinatör. Bu konuda ama yetmişmiş varsa.

BAŞKAN – Bakın Anadolu’da... Siz Anadolu milletvekilisiniz değil mi?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Evet.

BAŞKAN – Eş durumundan herkesin üst kademedeki her tarafa yerleşip de insanlardan nasıl koptuğunu benden çok iyi biliyorsunuz. Bir vali olduğunuzda eşiniz öğretmene ne yapsın adam? Mecburen oraya geliyor. Yani koca valinin karısı şimdi lalettayın bir öğretmen mi olacak? Ne oluyor? Bir kurumun müdürü oluyor. Öbürkü, öbürkünün eşi derken, ne oluyor? Kimseye hesap soramazsınız. Soramadığınız bir sistemde de istediğinizi atayın sadece kayırlan insanlar çıkar ortaya, yanılıyorsam söyleyin ve sonra yürümüyor... Ben istiyorum ki somut, anlaşılır: “Sensin kardeşim yapmadın, sen bu çocukların...” Bakın, Ankara Fen Lisesinde sorumlu bulamıyoruz. Arkadaşlara soruyoruz: “Benim bölümüm değil ortaöğretim.” diyor. Ortaöğretime soracağım...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Var efendim, Mustafa Bey söyledi. Bu işi kontrol etmeyenlerdir sorumlusu bunun. O okula gidip görmeyenlerdir.

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Şimdi bakın, bu gerçekten hani eğitim koordinatörü, öğretmen atamak, bunlar ne için yapılacak? Üstün yeteneklilerin bulunması için değil mi? Şimdi, 2005 yılında bana göre mükemmel bir yönerge çıkarılmış “Yönelme yönergesi” diye. Bu yönerge sınıf bazında öğrencilerin yeteneklerini saptayıp onların gelecekteki mesleki yönlendirmelerini yapmaya dönük bir yönerge. Sınıf öğretmeni izleyecek, branş öğretmeni görecek. Her öğrenci için rapor yazılacak. O rapor dosyaları okul bittiğinde veliyle ve öğrenciyle yetenekleri bağlamında paylaşılacak. Gittiği okul çocuğun yeteneklerini ve ilgi alanlarını bilecek. Ya bir yönerge bile çöp olmuş, atılmış ve uygulanamamış. Bakın, yani bir reel anlamda gerçekte ne yapılabilir ona bakmak için bunu bir örnek olarak veriyorum. Son derece somut, saptanmış, basamakları belirlenmiş, çok çağdaş, güzel, 2005 yılındaki yönerge Türkiye’de hiç uygulanmamış. Niye uygulanmamış? O nitelikte öğretmen bulunamamış, o öğretmenin o algıda olmasını sağlayacak bir altyapı eğitimde sağlanamamış. Dolayısıyla aslında bizim hem üstün yeteneklileri saptayabileceğimiz hem çocuğun gelecekteki mesleki eğilimlerini belirleyebileceğimiz bir yöntemi biz uygulayamamışız. O nedenle önereceğimiz şeylerin Türkiye gerçeğine uygun olması gerektiğini düşünüyorum, bir.

İkinci söylemek istediğim şey: Bütün bu baştan beri yapılan tanımlarda ben hâlâ aynı noktadayım, yetenekle üstün yeteneğin tam ayrıştırılmadığını düşünüyorum bu kalifikasyonlar içinde.

Üç, zekâ ölçümüyle ilgili yerel ölçekte yapılmalıdır diye bir, ki ben de aynı görüşteyim, sordum buraya Profesör Ferhunde Öktem gelmişti bu zekâ testlerini uygulayan Türk Psikologlar Derneği adına. Bana söylediği -bilmiyorum siz ne düşünüyorsunuz- şey:

Bu testlerin Türkiye gerçeğine göre uyarlandığıydı. Yerel ölçekte zekâ testi dediğiniz zaman yerel ölçüğün kriteri ne olacaktır? Yani yerel ölçek kent midir? Yerel ölçek ilçe midir? Yerel ölçek köy müdür? Bu köy Bitlis'in Güroymak ilçesinin bir köyü müdür? Yoksa İzmir'in falanca ilçesinin bir köyü müdür? Yani bu testlerin uyarlanması için çok ciddi zaman ve emek harcadığı anlatıldı ve bunun için de bir onay alındığı ifade edildi. Dolayısıyla yerel ölçekte -ben mi yanlış anladım- zekâ testi veya yetenek testi uygulaması Türkiye'de nasıl yapılabilir?

Teşekkür ediyorum.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Zekâ testi yerel olarak yapılamaz. Yetenek...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ben söylemedim, Hoca söyledi de, siz dışarı çıkmıştınız.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Şöyle ifade edeyim, ben kişisel görüşümü söyleyeceğim, tabii Komisyon Başkanımız yine aynı eleştiriyi getirecektir ama. "Bize kesin bir şey göster." diyecektir. Zekâ testi, zekâ ölçüğü evet, yerel de geliştirilebilir, ulusal da geliştirilebilir. Uzman bir ekip bir yılda...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yerelin ölçüğü nedir? Yerel derken hangi yerel?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Örnek olarak Eskişehir'le sınırlandırabilirsiniz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – İl mi?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Tabii ki. Eskişehir'le sınırlandırabilirsiniz ya da İstanbul'la sınırlandırabilirsiniz ya da Türkiye'yle sınırlandırabilirsiniz. Tabii ki olabilir. Neden olmasın? Çünkü bakın şöyle yapıyoruz biz: Zekâ testini geliştirdiğimizde mantıksal olarak bir çocuğun zekâ düzeyini, diyelim beş yaşındaki bir çocuğun zekâ düzeyini zekâ testini geliştirirken diyelim 200, 300 çocuğu Türkiye'yi tam temsilen her ilinden, belli bölgelerinden ekonomik düzey, cinsiyet gibi değişkenleri de kontrol edip, belirleyip oradan birer çocuk seçiyoruz, 200-300 çocuğun ortalama zekâ düzeyini alıyoruz. Daha sonra biz o zekâ testini uyguladığımızda dediğimiz çocuğun zekâ düzeyini o 200 çocuğun zekâ düzeyiyle karşılaştırıyoruz, bütün mantık bu. Bunu siz Eskişehir'de de uygulayabilirsiniz, Eskişehir'deki norm grubuyla. Evet Eskişehir bölgesine göre, Eskişehir'in köyleri, kasabaları dahil 1 milyon nüfusu var, o 1 milyon çocuğun içindeki çocuğun zekâ düzeyini karşılaştırabilirsiniz ya da diyelim 70 milyon insanı düşündüğümüzde Türkiye'yle karşılaştırabilirsiniz, pekâlâ mümkündür bu ya da bir global IQ'da çıkarabilirsiniz, dünya geneliyle de yapabilirsiniz yani bir evrensel IQ düzeyi, bir ulusal IQ düzeyi, bir de yerel IQ düzeyi çıkarabilirsiniz, mantığı bu zekâ testinin geliştirilmesinde. Yani bir uzman ekip bunu rahatlıkla Türkiye'de yerel veya ulusal bir yılda çok rahatlıkla geliştirebilir ama başka bir iş yapmayacak sadece bu işle uğraşacak.

BAŞKAN - Peki Hocam, tamamlayalım şunu.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Hocam bu şekilde toparlıyorum ben.

Bir diğeri ise, özel sektörün kesinlikle bu işe girmesi gerektiğini düşünüyorum. İstanbul'daki şu anki programları yürütenler gayet başarılı bir şekilde yürütüyorlar. Hatta birçok yerde devletten çok daha başarılı olduklarına inanıyorum, en azından daha iyi olanaklar sağlayabiliyorlar, daha iyi öğretmenlerle, daha iyi programlarla, yeni eğitimlerle. Nasıl ki diğer genel eğitimi açmışsak diğer özel sektöre, üstün yetenekli çocukların eğitimini de mutlaka gene özel sektöre açmalıyız.

BAŞKAN – Açık zaten Hocam, şu anda engel olan bir şey yok ki. Gebze'deki var.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yasal olarak Hocam, mesela özel bir okul açamazsınız ama TEVİTÖL örnek olarak verdiğimiz, sanırım Anadolu lisesi programını uyguluyor o açıdan baktığımızda ama daha farklı bir okul açamaz yani devletin sunmuş olduğu Anadolu lisesi, fen lisesi...

BAŞKAN – Hocam bakın size ben model söyleyeyim, var, İstanbul'da çalışıyor. Ben hafta sonu ziyaret ettim. İsmi söylemeyeyim, Taksim'de. Bir güzel sanatlar lisesi ama normal lise gibi değil, hafta sonu kurs açan, bin bir çeşit yetenekleri geliştiren. Gitmiş adam çalışmış, tasarlamış Millî Eğitime de kendini kabul ettirmiş şakır şakır eğitimini yapıyor.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Dediğiniz doğru.

BAŞKAN – Yani adını da söyleyeyim çünkü tek örnek PERA örneği. Ben arkadaşlarımı da inşallah götüreceğim. PERA örneği tek örnektir. "Yapılamıyor" diyemiyoruz demek ki. Yapmayı beceremeyenler var çünkü PERA bunu başarmış.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Şimdi yasal olarak baktığımızda mesela, diyelim siz bir ilköğretim okulu düşünün orada bir sınıf açacaksınız üstün yetenekliler için sınıf ayrı bir sınıf açacaksınız, yasal boşluk var.

BAŞKAN – Ne var Hocam?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yasal boşluk var. Yani böyle bir sınıf açılabilir mi, özel bir sınıf?

BAŞKAN – Hocam, bak, bunu belli ki tartışır gibi gidiyoruz, tartışmalıyız.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yasal sorunlar var orada ya da mesela şöyle bir ilköğretim düzeyinde özel okul açacak diyelim. Yasal olarak yani yasalarda şu yok: “Özel okul açabilir.” demiyor ama nedir? Bakanlık da bazı şeyleri artık esnetiyor, göz yumuyor, o şekilde ama yasada şu olsa, dese ki: “Özel yetenekli çocuklar için ilköğretim düzeyinde okullar ya da sınıflar açılır.” dese yasa, evet, birçok özel kurum açacaktır.

BAŞKAN – Hocam, açılmasını engelleyen hiçbir şey yok ancak ve ancak para verir ve kaynak aktarmak istediğinizde böyle bir tanım ortaya çıkabilir, o zaman da kapı kapı dolanır, insanları tahrik eder “Hepinizin çocuğu üstün zekâlı, bize gönderin.” derler, çocukları da mahvederler, kendilerini de. Bu realiteleri düşünmeden...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Bakanlıkça bunun kriterleri belirlenebilir, standartlar konabilir.

Sanırım, son, bilim-sanat merkezleri üzerine model bir program olarak uygulanıyor Türkiye’de ama sayı olarak çok yetersiz. Örnek olarak, İstanbul’da iki tane bilim-sanat merkezi var. Yani 10 küsur milyon insanın yaşadığı bir şehirde sadece iki bilim-sanat merkezinin olması çok çok yetersiz. Belki on tane yaparsanız yine yetmeyecektir. Birincisi, bu merkezler yaygınlaştırılmalı. İkinci ise programlarının geliştirilmesi gerekiyor sadece yaygınlaştırılma değil. 11 bin öğrenci var ama programsız programlar şu anda bilim-sanat merkezleri. Şahit olmuşsunuzdur, A bilim-sanat merkezine gidiyorsunuz, öğretmen ne biliyorsa onu uyguluyor; B’ye gidiyorsunuz, o ne biliyorsa onu uyguluyor; C’ye gidiyorsunuz, ne biliyorsa onu uyguluyor. Standart bir programları yok. Dolayısıyla, bir araştırma grubu, uzman ekip tarafından bütün bilim-sanat merkezlerinin uygulayabileceği kendi model programı modelimiz olduğunu söylüyorlar. Böyle bir programın geliştirilmesi lazım.

BAŞKAN – Yani oraları da mı okula döndüreceksiniz Hocam? Bakın, “standart” dediğimiz şey tekelleşen bir şeydir. Tekelleşen bir şey ve...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – O şekilde değil. Bilim-sanat merkezleri proje tabanlı merkezlerdir.

BAŞKAN – Tamam, bu bilim-sanat merkezi füze çalışır, öbürü toprak verimliliği çalışır. Yani konu başlıklı, ne çalışırsa çalışsın. Sen “millî eğitime standart” falan dediğinde aynı fen lisesine döner, gözünüzü seveyim.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yani şu var: Fen bilimlerinde ya da diğer bilimlerde ana temalar, konular var. Eğitimciler bunu bilir. Bu ana temalar içinde öğretmen belki deneyi farklılaştırabilir, çalışmasını farklılaştırabilir ama bu ana temalar üzerinden gidilmesi -örnek olarak veriyorum- belli yöntemlerin uygulanması bilim-sanat merkezlerinde çok önemli. Bazı öğretmenler, şöyle bakıyoruz, bu sefer de yeni bir bilim sanat merkezi açıyorlar, A öğretmenini veriyorlar, öğretmen hiçbir şey bilmiyor, programı yok çünkü. “Ben ne uygulayacağım?” diyor. Son beş altı yıldır bilim-sanat merkezi öğretmenlerinin çok çalışmaya, seminere katılmışımdır. Öğretmenlerin en çok sorduğu soru bu: “Ne yapacağız Hocam, ne yapmalıyız?” Çünkü elde malzeme yok. Bilim-sanat merkezi öğrenciyi hangi amaçlardan, düzeyden hangi düzeye taşıması gerektiği konusunda bir programı yok. Fen bilimlerinde neleri öğretecek, neleri kapsayacak ya da diğer sanatta neleri öğretecek, neleri kapsayacak, tamamen öğretmenin kişisel yargılarına bırakılmış durumda.

BAŞKAN – Hocam, buradan belediyelere bir çıktı verelim mi? Bir belediye, hani şimdi bilgi evleri falan yapıyorlar ya yani her belediye çocuklara bir kere seçim vaadinde bir araştırma merkezi, BİLSEM modelini vaat etsinler değil mi? Bu herkesin ortak beyanları ve vaatlerinden birisi olsun. Nasıl parkları vaat ede ede parklar gelişimi yani... Siyasetçinin vaadine girdiği zaman iş daha kolaylaşır. Bir yere sokuşturmamız lazım.

Peki, Hocamın sunumu tamamlandı.

Şimdi soru yağmuruna tutalım.

Hocam, hazır ol, al gardını.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Akademik camiada bir söz vardır: Eğer, deriniz kalırsa makale yazarsınız, inceyse makale yazamazsınız. Neden? Araştırma makalesini yazarsınız, bir dergiye gönderirseniz, size

bir eleştiri gelir, sizin makalenin daha uzunudur. Okuduğunuz zaman bütün moraliniz, motivasyonunuz gider, hatta bazıları o aşamada bırakır akademisyenliği, bilim insanlığını bırakır. Dolayısıyla, o konuda derimiz kalın.

BAŞKAN – Niye Hocam? YÖK üyesi olur.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Tabii, ayrı kulvara geçebilir, bürokrasiye geçebilir, başka yere geçebilir ama araştırmaya devam edebilmesi için kalın bir derisinin olması gerekiyor.

BAŞKAN – Peki, çok teşekkür ediyoruz.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Benim burada vermeye çalıştığım mesaj esasen, başta konuştuk, öneriniz oldu “Bir modeliniz yok mu Hocam?” dediniz. Kesinlikle dediğim gibi, bakış açısını biraz daha genişletmek istedim buraya geldiğimde. Daha geniş bir bakış açısıyla bakalım diye, yeni program modellerine bakalım diye. Yoksa Türkiye’de uygulanan bir model var, bilim-sanat merkezi, fen lisesi. Ha “Bana önerir misiniz Hocam hangisi en ideal program Türkiye için?” Şunu söyleyebilirim: Üç programı sıralayabilirim. Üstün yetenekli öğrenciler için en başarılı modeller dünya genelinde kesinlikle bir numarada her zaman bütün araştırmalarda özel okul modeli çıkmıştır. Ben bu konuda kesinlikle Komisyonumuz umarım raporunu alır, mutlaka ilköğretim düzeyinde özel okul modeli uygulamasının Türkiye’de uygulanması gerektiğine inanıyorum.

BAŞKAN – Mesela, şeye hiç değinmediniz Hocam.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – İkincisi, özel sınıf modeli. Büyük şehirlerde özellikle merkezî okullarda özel sınıflar oluşturularak kenar mahallelerdeki çocuklar da bir şekilde servisle oraya taşınabilir. O okullarda, merkezî okullarda özel sınıflarda bunlara eğitim verilebilir. Bu normal okul olabilir ya da özel okul da açmış olabilirsiniz, o ayrı konu. Özel okul açarsınız, merkezî bir özel okul sırf üstün yetenekliler için ama çevredeki ilin içerisindeki çocuklar bir şekilde taşıma sistemiyle oraya gelebilirler. Bir diğer program ise ki, Türkiye’de şu an için tabii, uygulaması çok zordur, en etkili programlardan bir tanesi de mentorluk programlarıdır, üstün yetenekli öğrencilere mentor bulmaktır ama lise düzeyinde uygulanabilecek bir programdır o da. Dünyadaki uygulanan modeller içerisinde en başarılı üç program: Özel okul birinci sırada, sonra özel sınıf, sonra mentorluk programıdır.

BAŞKAN – Ben şunu duymak isterdim mesela, bundan sonra kimden duyacağım bilmiyorum, mutlaka eleme vazgeçilmez bir şey, yani her şeyin elemesi. Eleme sınavlarının, sınav sorularının içeriğinin değiştirilmesi bu dediğiniz her şeyi teşvik edecek ve yönlendirecek. Bakın, konuşuyoruz, o sınav, bu sınav. İçeriğini değiştirdiğimiz zaman bugün bilgiye yönlendirilen çocuk o zaman yeteneklerini yani kalıntılarını bile bir işe yarayacaktır. Bir metot geliştirmeyi, bir program yapmayı bir proje üretmeyi, bir şeyi öğrenecektir. Yani hep bunu duymak istiyorum ben bir akademisyenden ama bugüne kadar kimse bunu söylemedi. O bize yüzde 30’ları da verecek, yüzde 40’ları da... Şimdi veremiyor. Şimdi, bakın, fen fakültesindeki bir çocuğun bütün başarı ölçüğü İngilizce tıp fakültesine girebilmek çünkü onu ölçecek başka bir şey yok, kıstas yok. Onun için diyorlar ya “Doktorlar doktorluktan başka her işi yapar.” Evet, bir sürü kabiliyeti olan çocuk kendi ölçüğünde olan başka bir yer, ölçen bir yer olmadığı için kendini ölçebileceği en değerli, en önemli yer olarak oraya, orayı da bitirdikten sonra gidiyor, başka işler yapıyor. Hâlbuki, sınav içeriğini, soru tekniğini değiştirdiğimiz zaman çocuklar kendi içinde bölümlerine ayrılacak hatta başarılı, başarısız çünkü hepsinde bir yetenek vardır, kendi yeteneklerine doğru yönlendirilecek ve biz böylece hiçbir çocuğa da “başarısız” demeyeceğiz.

BİLSEM’lere gidiyorum ben, oraları okullara döndürmüşler. Falanca okuldan buraya atadığınız öğretmen değişmediği süre için de mantığı değişmez. Hatta, bu en son gittiğimiz yerde bir kâğıt gördüm çocuğa verilmiş. “Bu ne?” dedim, “Öğretmenim anlattığı şeyi test ediyor.” Bu bir sınavdır. Baktım ki öğretmen oradaki alışkanlığını bir kâğıt uzatarak çocuğun önüne... Yani kınamıyorum çünkü gördüğü bu. Şimdi, Allah korusun, sizin dediğiniz gibi “standart” falan dersiniz her şeyi standartlaştırırlar. Zaten, şunu söyleyeyim Hocam: Şu anda karşımızda muhatap yok. Yani Necati Bey...

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Dinliyorum.

BAŞKAN – Necati Bey, bir kere çok yetenekli bir arkadaş, hiçbir kompleksi yok, çok tebrik ediyorum. Yani oturup da burada bunları dinlemek ve eleştirileri göğüslemek, Necati Bey’in ne suçu var bu işte ama en azından dinliyor.

Muhatabımız yok çünkü alet edevatı başkası konuşuyor, okulun şeklini başkası konuşuyor yani bir sürü şeyi birbirinden farklı insanlar...

Bir “üst kurul” lafı ettiniz. Bu bir RTÜK gibi mi, bir YÖK gibi mi?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – “Üst kurul” derken ARGE merkezinden mi bahsediyorsunuz?

BAŞKAN – ARGE merkezi.

O ARGE merkezi eğer sizin dediğiniz gibi çocukların üzerinde zihinsel ve bedensel bir araştırma yapacaksa bu bambaşka bir şey.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Yok, o şekilde değil.

BAŞKAN – Ama bunu şey yapıyor şu anda zaten. Savunma Bakanlığının belirli bölümleri var, ARGE bölümlerinde çocukları değerlendiriyorlar, çalıştırıyorlar, üniversitelerde sizler bunları yapıyorsunuz, TÜBİTAK elemelerle bunları yapıyor, yerel birtakım belediyeler teknoloji parkları kurarak yapıyor. Yanlış mı söylüyorum? Yeterli yetersiz ama var.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Doğru, yapanlar var ama bu söylemiş olduğum ARGE merkezinin amaçları çok daha farklı, vizyonu çok daha farklı.

BAŞKAN – Mesela sizce üstün yeteneklilerle Millî Eğitim Bakanlığı mı ilgilenmeli? Ben düşüncemi söyleyeyim, kesinlikle hayır. Okul versin, istersek öğretmen versin ama mümkünse hiç ilgilenmesin.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Millî Eğitim Bakanlığının tabii ki hedefleri arasında olması gerekir.

BAŞKAN – Vallahi, Teknoloji Bakanlığına falan bağlamak lazım yani çocukların eğitimi.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Ama üstün yeteneğin tümü teknolojiye bağlanabilirliği olan bir olay değil.

BAŞKAN – Ders seçme yapacak ya Hocam, oradan istediği kadar ihtiyacını alacak raftan. Sadece Millî Eğitim Bakanlığı olmamalı.

Tartışıyoruz Hocam, yani çıldırmadan bir şey bulunmaz. Çılgın tartışıyoruz işte.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Millî Eğitim Bakanlığı muhakkak bunun en önemli yerinde bulunmak zorunda.

BAŞKAN – Neresinde?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani merkezinde bir yerinde.

BAŞKAN – Seçmede mi?

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Hayır, okulda, çocuklar sonuçta okullarda eğitildiği için eğitimi olan yerde Bakanlık olduğu gibi, Bakanlığın zihniyetine bizim muhakkak bir katkı sunulması lazım.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Yani Millî Eğitim Bakanlığı uygun ama ben anlıyorum niye “ilgilenmesin” dediğinizi. Tabii, yani o bağlamda baktığınız zaman problem alanları...

BAŞKAN – Şimdi, şeyden gidelim, fen lisesinde laboratuvar yoktu çünkü laboratuvara malzeme alacak parası yoktu değil mi? Kim söyleyecek bunu? Çözelim mevcut sistemin içinde?

Necati Bey, o laboratuvara malzemeyi hangi parayla alacak?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – İl özel idare.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Yani bu çok zor bir şey değil. Okul idaresinin il millî eğitimle, ortaöğretimle görüşüp bunu çok rahat bir şekilde sağlayabilir.

BAŞKAN – “Onlarca yazı yazdık.” diyor.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Hayır, okulları demiyorum, bu BİLSEM’ler için.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Sanayi odaları çözer. Yani bazı şeylerin, konuştuğ bütün bunları, fen lisesi gibi, bu tür şeyler için desteği Millî Eğitimden beklemesi kadar ya da...

BAŞKAN – Hayır, şimdi somut gidiyoruz. Biz oraya gittik çalışmayan laboratuvar gördük.

TÜLAY SELAMOĞLU (Ankara) – Sanayi odalarından...

BAŞKAN – Sanayi odası bambaşka bir yer. Biz, sistemin içinde bir ilişki kurmamız lazım.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Başkanım, siz de konunun başında söylediniz, burada ciddi bir yönetici beceriksizliği var. Ankara’daki, kenarındaki bakanlıktan onlarca kez yazışarak istiyorsa zaten orada da bir sıkıntı var. Çeker gider beyefendi, oturur o bakanlığa, o müsteşarlığa, o genel müdürlüğe, o talebini alır, gider. Biz bunları yaptık, okul idareciliği de yaptık, siyaseten gelen talepleri de karşıladık.

BAŞKAN – Zaten o arkadaşı takip edeceğim, acaba şimdi hangi okulda diye.

TEMEL COŞKUN (Yalova) – Yani bu kadar dehşet bir şey izledik sabah Hocam burada, korkunç bir şey izledik burada. Yani burada hakikaten bu fen lisesinde başka bir problem var. Bunun özellikle bir ayıklanması ve aydınlanması lazım. Bu kadar zor değil Sayın Başkanım.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Çok şansız bir örneği bu. Başka okullarda böyle bir manzarayla karşılaşılmayacak. Ankara Fen Lisesi özel bir... Yani bence mezunlarının da büyük bir eksikliği var. Mezunlar da sahip çıksa şu an buradaki duyulan üzüntüyü aslında mezun arkadaşlarımızın da duyması gerekir. Yani biz onları da belki galeyana getirebiliriz.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Mezunlarını gizli tutuyorlar. Bir şeyiniz var mı dedik yani bir mezunlar derneği geldi, arşiv falan.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani ben birçok mezun arkadaşlar falan ve oraya gitmeyi bile şu an istemiyorlar.

BAŞKAN – Hayır, bakın, yine somut şeyler söylüyorum. “Sanayi ve ticaret odaları” dedi Sayın Vekilim. Oradaki primlerin, aidatın veya gelirin yüzde 5’i diyelim, orada bulunan üstün yetenekli çocukların eğitim laboratuvarları için ayrılır, bu bir öneridir. “Yani aynı televizyonun üzerinde aldığım şu parayı şuraya veriyorum.” dediğim gibi veya çikolatacılar, şekerçiler “Bak, kardeşim, sen çocuktan para kazanıyorsun. Yüzde 3’ü alınır ve ülkenin üstün yetenekli çocuklarına kaynak olarak aktarılır.” Bunu Hocamın dediği gibi, coğrafi kıstas getirilebilir, ölçüm kıstası getirilebilir ama bir yer üretmek, bir muhatap yaratmak lazım yoksa o kurumlar arasında kaybolup gidiyor. Yeteneksizmiş, yeteneksizlik bedeli ödenen bir şey değil ki.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Fen lisesiyle ilgili, Kasımda ben tekrar Genel Müdürlüğe gelmeden önce Ankara Millî Eğitim Müdürlüğü, okulu ziyaret ettik.

BAŞKAN – Üç buçuk ay önce etmişsiniz, baktım tarihine.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Okulu ziyaret ettik ki daha sonraki ziyaret sonrasında da öğretmenler kuruluyla bir araya gelindi okulda. Hani okulun iyileştirilmesi ve yapılması gereken çalışmalarla ilgili ama bunu ben tekrar şeyi söyleyeceğim, az önce sayın vekilin de ifade ettiği gibi, biraz burada yönetimle ilgili ben sıkıntı olduğunu düşünüyorum. Yani iddia ediyorum, kayıtlara geçmesin ama, bu çok kısa sürede çözülecek bir şey, yani çözülebilir diye düşünüyorum. Sadece ben yönetimle ilgili...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Okul müdürü neredi?

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Bilmiyorum okul müdürü nereli ama yönetimle ilgili çok rahat çözülebilir.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Yeteneksizlerin mahkeme kararıyla döndüklerinde tazminat davası ödeyenlerin...

BAŞKAN – Tabii, aslında o çocuklara o tazminat davası yolunun açılması lazım bence.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Bakın, biz, bilim-sanat merkezleriyle ilgili de yani bilim-sanat merkezleri laboratuvarlarıyla ilgili de son üç yıldır, dört yıldır o kadar çok uğraştık ki...

BAŞKAN – Bakın, kaldık okul müdüründe, okul müdüründen ileriye gidemiyoruz. Kaynak, kaynak önermeleri yapması lazım bu raporun, muhatap önermelerini netleştirmesi lazım. Onlar nasıl yaparsa yani şu, şu, şuralara ama buradan çıkıyor ki Teknoloji Bakanlığının içinde olmadığı, Millî Eğitim Bakanlığının içinde olmadığı, Planlamanın içinde olmadığı bir kere bir yapıdan söz etmemiz mümkün değil.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Hayır, müteselsil sorumluluk var burada.

BAŞKAN – Yani kesinlikle orada eğer ben mesela bu laboratuvar için direkt Teknoloji Bakanını aradım “Neredesiniz siz?” diye çünkü ucundan kenarından onları ilgilendiren bir şey, bir merak etmesi lazım insanların, odaların da ama Hocama katılıyorum, “farkındalık” dediğimiz şey. Bu çocuklar zaten iltifat edilmiş, zaten tercih edilmiş çocuklar diye görülüp mesela o toplantı ardan birinde çıkan rapor sonucu şöyle: Öğretmenler çocukların karşısında kompleks sahibi.

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NECATİ BİLGİÇ – Evet.

BAŞKAN – Ama bu sizin baktığınız yer, bir de onların size baktığı yeri görün size.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Başkanım, Ankara bu anlamda talihsiz bir il. Ankara siyasetin çok yoğun olduğu, beceriksiz insanların siyasi davranarak görevlere geldiği bir yer. Ben geçen sene Anıttepe Lisesi üzerinde çalıştım. Bir okul müdürü, inanamazsınız, İstiklal Marşı töreninde öğrencilere diyor ki: “Bugün önemli günlerden hangisi?” Millet bakıyor. “Bugün Zeki Müren’in ölüm yılı dönümü.” diyor.

BAŞKAN – Evet, bahsetmişsiniz.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – “Size ondan bir şarkı söyleyeyim.” diyor ve öğrencilerin karşısında okul müdürü şarkı söylüyor ve bu okul müdürünün suçları sübut buluyor birçok suç, bir başka okulun şu an müdürü. Yani bunun gibi siyaset burada...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Suç mu Allah aşkına? Adam alt tarafı Zeki Müren’i seviyormuş, daha neler var. Şaka yapıyorum tabii.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Yani okulda uyuşturucudan mahkûm olan çocuklar var. Ankara’nın ben şanssız olduğuna inanıyorum. Diğer illerde ben bunu görmedim.

BAŞKAN – Efendim, bakın, en çok öğretmenlerin bu konudaki şeyi şöyle: Ceza davaları dışarıdaki mahkemelerde bakılıyor ve Millî Eğitim Bakanlığı ceza davalarından suçlu bulunmuş. Kişileri takip etme şansına sahip olamıyormuş, söyledikleri o çünkü yani tecavüz suçu bulunan kişilerin dahi mahkemesi devam ederken bir başka yerde müdür muavinliğini yaptığını falan gördük ama sistem hareket etmiyor yani bir şey yapamıyorsunuz. Adam karşınızda duruyor ama hiçbir şey yapamıyorsunuz çünkü diyor ki: “Bana oradan yazı gelecek, o oradan bunu yapacak.” falan diye geçiyorsunuz. Onun için, bu raporda biz diyelim ki: “Bak kardeşim, şunu yapmalısınız.” Yapıyorlarsa ona göre konuşalım; aksi takdirde, hareket ettiremeyiz, onlar bulamazlar yollarını, biz gösterelim buradan. Yani Araştırma Komisyonunun da en büyük görevi bu.

Hocam, bir de “Üniversiteler şunu yapmalı, bunu yapmalı.” Kim diyecek onu üniversitelere?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Sayın Başkanım, önce affınızı diliyorum, gitmek zorundayım ama bu sorunuza yanıtlamak istiyorum. Özel bir nedenle gitmek zorundayım çünkü Necati Bey şahittir, telefon almıştım, Eskişehir’e dönmek zorundayım, çocuğumla ilgili bir durum var.

BAŞKAN – Hayırdır inşallah?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Okulda ufak bir kaza geçirmiş, hastaneye kaldırmışlar. O nedenle gitmek zorundayım.

BAŞKAN – Hemen kalkın, tamam.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Teşekkür ederim.

Sorunuzu tekrar alabilir miyim?

BAŞKAN – Üniversitelere hareket edeceğini, yani aptal monitörü olmaktan onu çıkaracak, bir beyin hâline getirecek nereyi öneriyorsunuz?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Üstün yeteneklilerin eğitimiyle ilgili olarak mı?

BAŞKAN – Evet.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Şimdi, şu anda üniversitelerde, birçok üniversitede çocuk üniversiteleri kurulmaya başlandı, aslında iyi bir başlangıç ve bunları bilim insanları, hocalar, gönüllü, isteyerek yapıyorlar ama YÖK’ten ve Millî Eğitim Bakanlığından bile rektörlüğe böyle bir talep gitse “Acaba, üniversitenizde üstün yetenekli çocuklar için herhangi bir program açılabilir mi, oluşum sağlanabilir mi?” diye. Mutlaka, üniversiteler toplanıyor, çalışma yapmaya çalışıyorlar. En azından şunu yaparlar: “Evet, üstün yetenekliler için bir ana bilim dalı kuralım.” diye bir başlangıç yaparlar. Arkasından, zaten, programlar açılmaya başlanır ya da çocuk üniversiteleri bünyesi içinde daha çok üstün yeteneklilere ulaşılmaya çalışılır. Örneğin, bizim yürüttüğümüz programdan birçok öğrenci çocuk üniversitesine de gidiyor, orada da dersler alıyor, fen fakültesinde, güzel sanatlar fakültesinde ve diğer fakültelerde. Eskişehir’in çocukları o anlamda çok şanslı örnek olarak bayağı program var üstün yetenekliler için. Sadece üniversiteden talepte bulunulması, bu şekilde fikir verilmesi bile...

BAŞKAN – Kim bulunacak talepte?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – YÖK ve Millî Eğitim Bakanlığından resmî yazı gitmesi yeterlidir. Örnek olarak “Üniversitenizde üstün yetenekliler için bir program açılması veya ana bilim dalı açılması mümkün müdür?” gibi bir yazı gitmesi...

BAŞKAN – Zaten şimdi çocuk üniversitesi de bu Araştırma Komisyonunun çalışmalarından birinin çıktısı olarak önerilmişti. Hayata bu kadar hızlı geçmesinin nedenlerinden birisi, o hep hayallerde duruyordu.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Çocuk üniversitesi iyi bir kavram üstün yetenekli çocuklar için esasen. En azından keşifte bulunabiliyorlar orada. Düzey olarak çok yetersiz birçok programda onu ayrıca söyleyeyim. Bakıyorsunuz, sekiz yaşındaki çocukla on iki yaşındaki çocuğu aynı sınıfa koyuyorlar. Bunun için de on iki yaşındaki üstün yetenekli çocuk sekiz yaşındaki normal çocukla aynı projeye katılıyor. Bakıyorsunuz, sadece o çocuklar götürüyor o projeyi ama bu nedir? Zamanla iyileşecektir, zamanla daha iyisi olacaktır.

Bir de mutlaka ana bilim dallarının çıkması konusunda öneride bulunulması YÖK'e bence çok iyi olacaktır. Mesela şunu biliyorum: İstanbul Üniversitesindeki doktora programını YÖK kapattı. Niçin kapattı? Yeteri kadar öğretim üyesi sayısı olmadığı için doktora programı açmazsınız. Biliyorsunuz, yasa vardı, yüksek lisans ve doktor programı... Ama bazı programlara belki ayrıcalık tanınabilir. Orada dört tane yardımcı doçent var ama kendi yağlarıyla kavruluyorlar, akademisyen yetiştirmek istiyorlar. Bunlar yetişmezse eğer yukarıda birikim oluşmayacaktır. O nedenle, o programlara öncelik verilmesi, bir. İkincisi, TÜBİTAK'ın üstün yeteneklilerle ilgili gelen projelere öncelik tanınması gerekir. Üçüncüsü de DPT'nin aynı şekilde, o konuda gelen projelere öncelik tanınması gerekir diye düşünüyorum, üstün yeteneklilerle ilgili gelen projelere. Mutlaka öncelik konuları var, başlıkları var TÜBİTAK'ın ve DPT'nin ama bunun da yine üstün yeteneklilerin eğitiminde bu öncelik başlıkları arasına alınmaları yararlı olabilir.

BAŞKAN – Biz sizden bir şey istesek: “Önümüzdeki on yılı bu çocuk eğitimiyle ilgili planlar mısınız bize?” desek mümkün mü?

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Çocuk üniversiteleri mi genel olarak mı diyorsunuz?

BAŞKAN – Hayır, genel olarak. Yani şöyle, şu anda üstün zekâlı çocukların eğitimiyle ilgili eğitim yapan iki üniversite var. Bu her yıl şu kadar kişi mezun ediyor. Bu mezunlar önümüzdeki kaç yılda kaç çocuğa, hani diyoruz ya: “Onu olsun, bunu olsun, bunu olsun. Bak, üniversiteye giriyorsun akademisyen yok, oraya gidiyorsun öğretmen yok, beriye gidiyorsun laboratuvar gibi bütün bunları da içine alan önümüzdeki beş yılda ideal seviyeye nasıl gelir?” diye. Yani bunların hiçbir ciddiyeti yok sadece kafamızı çalıştırıp...

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Şu olabilir, YÖK'ün ÖYP programları var. ÖYP programlarında kontenjanı üstün yetenekliler için daha çok artırırsa eğer İstanbul'a göndersin, Anadolu'ya göndersin, biraz da yurt dışına göndersin, beş yıl sonra elinizde en az 100 tane—eğer ayırırsa— üstün zekâlıların eğitimi alanında doktora sahibi insan olacak. Bunların her biri farklı eğitim fakültelerine gitsinler, ana bilim dalını kursunlar. Ben yedi yıl önce başlamıştım, ana bilim dalını kurdum, arkasından yüksek lisans, doktora, ÜYEP derken yedi yılda belli bir olgunluğa geldik. Yani yüz farklı üniversitede program açabilirsiniz beş yıl sonra.

BAŞKAN – Yani şunu diyeceğiz: Biz bu seneki burs programlarında vereceğiniz bursun iki yüz tanesini bunun için veriyoruz. Bu somut şeylerden birisidir, onu hemen de önerebiliriz.

Hocam, “çocuk” deyince akan sular duruyor.

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ ÖĞRETİM GÖREVLİSİ DOÇ. DR. UĞUR SAK – Ben çok teşekkür ederim bu şans bana verdiğiniz için. Size kolay gelsin.

İyi akşamlar diliyorum.

BAŞKAN – Sağ olun Hocam.

Değerli arkadaşlar, sizlerin eklemek istediğiniz, kayıtlara geçmesini istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Çok kısa bir şey söyleyeceğim.

Çocuk üniversitesi fikri çok güzel ama daha önceki toplantılarda da ifade ettim, bu zekâ ve yetenek meselesi sadece çocukların, gençlerin değil yetişkinlerin, her yaşta insanın meseledir. Dolayısıyla, yani çocuk üniversitesi gibi aslında yetişkinler için anaokulu, ilköğretim okulu gibi bir kavram olsa biz öğrendiklerimizle mezun oluyoruz, hayata atılıyor ama birçok bilgiyi ya unutmuş oluyoruz veyahut da yeni gelişen teknolojiye uygun, dünyadaki sosyal, ekonomik olaylar karşısındaki kavramlar ve olaylara uzak kalıyoruz.

BAŞKAN – Peki, yaşam boyu eğitim...

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Var, var yaşam boyu eğitim, ana-baba okulları vesaire şeyler var aslında.

MEHMET EMREHAN HALICI (Ankara) – Yani yaşamayı öğrenmenin içerisinde yani bu kavramlar Türkiye'de beş on senedir var ama ben özellikle yetenek ve zekâ açısından bu konuyu değerlendirdiğimize göre, biz gelişmiş, yetişkin insanların da

akıllarını kullanması, zekâlarını kullanma, var olan yeteneklerini keşfetme, onları ilerletme konusunda onları da göz ardı etmemeliyiz. Yani sadece çocuklar ve gençlerle sınırlı kalmamalı, bu her yaştaki insan için bu tür olanakları ve kanalları tetiklemeliyiz.

BAŞKAN – Değerli vekillerim, yarın 11.30'da... Yani her zaman gidilebilecek bir yer değil. Gelmenizi tavsiye ederim çünkü hem mukayese yapabilmek için hem gerçekten orayı görmekte fayda var. Hani her zaman elimize geçen bir fırsat değil. "Hadi gidiyoruz." falan deyince sokmuyorlar çünkü çocukları maymun gibi her gelene de göstermek istemiyorlar, doğru bir yaklaşım değil.

MUSTAFA ATAŞ (İstanbul) – Sincan Cezaevi mi?

BAŞKAN – Evet.

Yarın gideceğiz, maksimum iki-iki buçuk saat sürer.

Müdürü aramış "Yemek yer misiniz?" demiş. Ben çocukların yemeğini yemeği çok içime sindiremedim ama giderken biz kendimiz belki bir şeyler alır götürürsek orada.

FATMA NUR SERTER (İstanbul) – Onlara mı?

BAŞKAN – Yani yetiştirebiliyorsa oranın müdürü onlara dağıtır yoksa biz kendimiz çayın yanında falan içeriz diye. Yarın da ayrı bir dünya...

Toplantıyı ben kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.26